

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Ελληνο-Αμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

Νηπιαγωγείο • Δημοτικό • Γυμνάσιο • Λύκειο

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ • ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΨΥΧΙΚΟΥ • ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ Ι.Μ. ΚΑΡΡΑΣ

1925

Δημοτικό
Κολλεγίου Ψυχικού

Τάξη 4^η

Η Γραμματική και το Συντακτικό μας

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	5
Τα ρήματα.....	32
Ουσιαστικά.....	78
Τα επίθετα.....	136
Αντωνυμίες.....	164
Οι μετοχές.....	178
Συντακτικό.....	182

Εισαγωγή

Εισαγωγή

Βασικές αρχές

Το τελικό -ν

Υπάρχουν ορισμένες λέξεις στις οποίες το τελικό -ν άλλοτε παραμένει και άλλοτε χάνεται. Αυτές είναι:

- το άρθρο **την**
- η προσωπική αντωνυμία του γ' προσώπου **αυτήν, την**
- τα μόρια **δεν*** και **μην**

Οι λέξεις αυτές διατηρούν το τελικό -ν όταν η λέξη που ακολουθεί αρχίζει:

- από **φωνήεν**
- από τα σύμφωνα **κ,π,τ**
- τα δίψηφα σύμφωνα **μπ, ντ, γκ**
- τα διπλά **ξ, ψ**

π.χ. Την είδα, την κοπέλα, την ντουλάπα.

Άρα, οι λέξεις αυτές χάνουν το τελικό ν όταν η επόμενη λέξη αρχίζει από ένα από τα υπόλοιπα σύμφωνα: **β, δ, γ, φ, θ, χ, μ, ν, λ, ρ, σ, ζ**.

π.χ. Τη δασκάλα, τη θυμήθηκα, δε θέλω.

Στον γραπτό λόγο, **το τελικό ν διατηρείται πάντα στον ενικό του αρσενικού οριστικού και αορίστου άρθρου** (τον, έναν) για να αποφεύγεται η σύγχυση με το ουδέτερο οριστικό και αόριστο άρθρο(το, ένα).

π.χ. Τον νέο (άντρα) αλλά το νέο (είδηση)
έναν νέο (άντρα) αλλά ένα νέο (είδηση).

Το τελικό ν γράφεται πάντα στο άρθρο **των**, στην προσωπική αντωνυμία **αυτόν, τον** καθώς και στο **σαν**.

π.χ. Των θαλασσών, αυτόν θέλει, τον φώναξε, σαν λύκος.

*Η αρχαία λέξη «δε» δεν παίρνει ποτέ -ν.
π.χ. Οι μεν και οι δε,
Για το θέμα αυτό δε, θα ήθελα να πω...

Τονισμός

Βάζω τόνο:

- Σε κάθε δισύλλαβη, τρισύλλαβη ή πολυσύλλαβη λέξη.
- Στο **πού** και το **πώς** όταν είναι **ερωτηματικά**. (πού έβαλες το παζλ, Ορέστη; Πώς θα παίξω με τις φίλες μου;)
- Στο διαζευκτικό ή. (Θα μου πεις ή όχι;)
- Στο δεύτερο φωνήεν όταν έχω δίψηφα φωνήεντα ή τους συνδυασμούς αυ και ευ: είδα, ναύτης, γεύση.

Οι συλλαβές

Οι λέξεις αποτελούνται από συλλαβές. Κάθε μία από τις τρεις τελευταίες συλλαβές της λέξης έχει το δικό της όνομα.

Προπαραλήγουσα, παραλήγουσα, λήγουσα

Ανάλογα με τον αριθμό συλλαβών, οι λέξεις μπορεί να είναι :

- μονοσύλλαβες : και, να, γη, το φως (μία συλλαβή)
- δισύλλαβες: έ-λα, κά-τω, πά-με (δύο συλλαβές)
- τρισύλλαβες : έ-κα-να, δέ-μα-τα (τρεις συλλαβές)
- πολυσύλλαβες: πο-δο-σφαι-ρι-στής (περισσότερες από τρεις συλλαβές)

Κανόνες συλλαβισμού

ΚΑΝΟΝΑΣ 1

Ένα σύμφωνο ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζεται με το δεύτερο φωνήεν.

Π.χ. έ-χω

ΚΑΝΟΝΑΣ 2

Τα δίψηφα φωνήεντα, οι δίφθογγοι και οι συνδυασμοί αυ και ευ δε χωρίζονται.

Π.χ. ου-ρα-νός, γάι-δα-ρος, ναύ-της

ΚΑΝΟΝΑΣ 3

Δύο σύμφωνα ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζονται με το δεύτερο φωνήεν μόνο

όταν αρχίζει από αυτά ελληνική λέξη.

Π.χ. α-τμός (τμ → τμήμα)

Διαφορετικά χωρίζονται: το πρώτο πάει με το φωνήεν που προηγείται και το δεύτερο με

το φωνήεν που ακολουθεί.

Π.χ. έρ-χο-μαι

ΚΑΝΟΝΑΣ 4

Τρία ή περισσότερα σύμφωνα ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζονται με το ακόλου-

θο φωνήεν μόνο όταν αρχίζει ελληνική λέξη με τουλάχιστον τα δύο πρώτα από αυτά.

Π.χ. α-στρά-φτω (στ → στέγη), σφυ-ρί-χτρα (χτ → χτίζω)

Διαφορετικά χωρίζονται: το πρώτο πάει με το φωνήεν που προηγείται και τα υπόλοιπα

με το φωνήεν που ακολουθεί. Π.χ. άν-θρω-πος

ΚΑΝΟΝΑΣ 5

Τα όμοια σύμφωνα χωρίζονται, δηλαδή το πρώτο πάει με το φωνήεν που προηγείται και

το δεύτερο με το φωνήεν που ακολουθεί.

Π.χ. φεγ-γά-ρι, σύν-νε-φο

έ-χω

ου-ρα-νός, γάι-δα-ρος, ναύ-της

α-τμός (τμ → τμήμα)

έρ-χο-μαι

α-στρά-φτω (στ → στέγη), σφυ-ρί-χτρα (χτ
→ χτίζω)

άν-θρω-πος

φεγ-γά-ρι, σύν-νε-φο

Τα μέρη του λόγου

Τα μέρη του λόγου είναι **δέκα** και σ' αυτά περιλαμβάνονται όλες οι λέξεις της ελληνικής γλώσσας. Κάποια μέρη του λόγου αλλάζουν μορφή μέσα στον λόγο και τα ονομάζουμε **κλιτά** (άρθρο, ουσιαστικό, επίθετο, αντωνυμία, ρήμα, κλιτή μετοχή), ενώ κάποια **άκλιτα** (επίρρημα, σύνδεσμος, πρόθεση, επιφώνημα, άκλιτη μετοχή). *Προσοχή!* Έχουμε δύο είδη μετοχών. Η μετοχή, *έτσι*, ανήκει και στα κλιτά και στα άκλιτα μέρη του λόγου.

Γένος, αριθμός, πτώση

ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ	
ο καλός ερευνητής	η καλή ερευνήτρια	το σημαντικό έργο	ΕΝΙΚΟΣ (ένα)
οι καλοί ερευνητές	οι καλές ερευνήτριες	τα σημαντικά έργα	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ (πολλά)

Τα κλιτά μέρη του λόγου εμφανίζονται σε διαφορετικούς τύπους. Οι τύποι που φανερώνουν ότι μιλάμε για ένα πράγμα αποτελούν τον ενικό αριθμό. Οι τύποι που φανερώνουν ότι μιλάμε για πολλά πράγματα αποτελούν τον πληθυντικό αριθμό.

Αριθμός:

Τα κλιτά μέρη του λόγου εμφανίζονται σε διαφορετικούς τύπους. Οι τύποι που φανερώνουν ότι μιλάμε για ένα πράγμα αποτελούν τον ενικό αριθμό.

Οι τύποι που φανερώνουν ότι μιλάμε για πολλά πράγματα αποτελούν τον πληθυντικό αριθμό.

Γένος:

Τα κλιτά μέρη του λόγου, με εξαίρεση το ρήμα, έχουν γένος:

Αρσενικά είναι όσα συνοδεύονται από το άρθρο **ο**.

Θηλυκά είναι όσα συνοδεύονται από το άρθρο **η**.

Ουδέτερα είναι όσα συνοδεύονται από το άρθρο **το**.

Πτώσεις:

Τα μέρη του λόγου που έχουν γένη σχηματίζουν ορισμένους τύπους, **τις πτώσεις**. Οι τύποι αυτοί μας δείχνουν τις διαφορετικές λειτουργίες τους μέσα στην πρόταση (βλ. ενότητα 16). Οι πτώσεις είναι τέσσερις: **η Ονομαστική, η Γενική, η Αιτιατική και η Κλητική** και καθεμιά από αυτές απαντά σε διαφορετική ερώτηση, όπως στους πίνακες:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ονομαστική	(<i>ΠΟΙΟΣ; ΤΙ;</i>)	Ο ερευνητής πάντα ερευνά.
Γενική	(<i>Τίνος; Ποιανού;</i>)	Εργαλείο του ερευνητή είναι μόνο... η υπομονή.
Αιτιατική	(<i>Ποιον; Τι;</i>)	Δεν παριστάνω τον ερευνητή , απλώς είμαι ανήσυχος άνθρωπος.
Κλητική	(<i>απευθυνόμαστε σε κάποιον</i>)	Κύριε ερευνητή , σας αξίζει ένα μεγάλο μπράβο!

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ονομαστική	(<i>ΠΟΙΟΣ; ΤΙ;</i>)	Οι ερευνητές πρέπει να αμείβονται για τις προσπάθειές τους.
Γενική	(<i>Τίνος; Ποιανού;</i>)	Το έργο των ερευνητών πολλές φορές μένει ξεχασμένο.
Αιτιατική	(<i>Ποιον; Τι;</i>)	Κάλεσαν όλους τους ερευνητές να πουν τη γνώμη τους.
Κλητική	(<i>απευθυνόμαστε σε κάποιον</i>)	Φίλοι ερευνητές , καλώς ήρθατε!

Άρθρα

Είναι οι μικρές λέξεις που μπαίνουν μπροστά από τα ουσιαστικά, τα επίθετα, τις κλιτές μετοχές και ορισμένες αντωνυμίες. Μας δηλώνουν αν η λέξη που ακολουθεί είναι αρσενικό, θηλυκό ή ουδέτερο (γένος), αν πρόκειται για ένα ή πολλά (αριθμός), σε ποια πτώση βρίσκεται, και κατά πόσον κάτι είναι ορισμένο ή αόριστο.

Αόριστο άρθρο	Οριστικό άρθρο
ένας, μια, ένα	ο, η, το
Δηλώνει ότι η λέξη που ακολουθεί δεν είναι συγκεκριμένη ή ότι δεν έχουμε μιλήσει προηγουμένως γι' αυτήν.	Δηλώνει ότι η λέξη που ακολουθεί είναι συγκεκριμένη και γνωστή. Το χρησιμοποιώ και όταν θέλω να κάνω κάποια γενική δήλωση.
Ένας λύκος και μια αλεπού ζούσαν σε ένα λιβάδι.	Ο λύκος μας, που λέτε, είχε να φάει τρεις μέρες. Το αρνί, όμως, δεν έλεγε να ξεμυτίσει από τον ναό. Τα παραμύθια με τους λύκους και τις αλεπούδες αρέσουν πολύ στα μικρά παιδιά.

Οριστικό άρθρο				Αόριστο άρθρο			
Ενικός αριθμός							
	ΑΡΣ.	ΘΗΛ.	ΟΥΔ.		ΑΡΣ.	ΘΗΛ.	ΟΥΔ.
Ονομαστική	ο	η	το	Ονομαστική	ένας	μία	ένα
Γενική	του	της	του	Γενική	ενός	μιας	ενός
Αιτιατική	τον	τη(ν)	το	Αιτιατική	έναν	μια(ν)	ένα
Κλητική	-	-	-	Κλητική	-	-	-
Πληθυντικός αριθμός							
	ΑΡΣ.	ΘΗΛ.	ΟΥΔ.		ΑΡΣ.	ΘΗΛ.	ΟΥΔ.
Ονομαστική	οι	οι	τα	Ονομαστική	-	-	-
Γενική	των	των	των	Γενική	-	-	-
Αιτιατική	τους	τις	τα	Αιτιατική	-	-	-
Κλητική	-	-	-	Κλητική	-	-	-

Τι θα θυμάμαι για... τα άρθρα

- Οριστικό άρθρο **ο, η, το**
- Αόριστο άρθρο **ένας, μία, ένα**
- Το άρθρο συνοδεύει ουσιαστικά, επίθετα, αντωνυμίες, κλιτές μετοχές.
- Πρέπει να συμφωνεί μαζί τους σε γένος, αριθμό και πτώση.
- Χρησιμοποιούμε το **αόριστο** άρθρο την πρώτη φορά που αναφερόμαστε σε κάτι και στη συνέχεια χρησιμοποιούμε το **οριστικό** άρθρο.
- Το άρθρο δεν έχει κλητική.
- Το αόριστο άρθρο δεν σχηματίζει πληθυντικό.
- Σε κάποιες περιπτώσεις, μερικές λέξεις δεν χρειάζονται άρθρο.

Πάθη φωνηέντων

Έκθλιψη λέγεται το φαινόμενο κατά το οποίο χάνεται το **τελευταίο** φωνήεν μιας λέξης μπροστά από το **αρχικό** φωνήεν της επόμενης λέξης. Στη θέση του φωνηέντος που χάνεται σημειώνουμε την απόστροφο. [']

Παραδείγματα:

από έξω - απ' έξω

σε αγαπώ - σ' αγαπώ

τα άλλα - τ' άλλα

φέρε εδώ - φέρ' εδώ

Παθαίνουν συνήθως έκθλιψη εμπρός στα **όμοια** φωνήεντα:

1. Τα άρθρα **το, του, τα:**

το ωραίο - τ' ωραίο,

του ουρανού - τ' ουρανού,

τα άλλα - τ' άλλα

2. Τα μόρια **θα, να:**

θα ακούσω - θ' ακούσω,

να αρχίσει - ν' αρχίσει

3. Οι αντωνυμίες **με, σε, το, τα**:

με έδειξε - μ' έδειξε,

σε έφερα - σ' έφερα,

το ονειρεύτηκες - τ' ονειρεύτηκες,

τα άκουσα - τ' άκουσα

4. Οι προθέσεις **από, σε, για**:

από όλους - απ' όλους,

σε έψαχνα - σ' έψαχνα,

για αλλού - γι' αλλού

Οι προθέσεις **σε** και **από** παθαίνουν έκθλιψη μπροστά και ανόμοιο φωνήεν:

σε αυτόν - σ' αυτόν

από αυτόν - απ' αυτόν

Το επίρρημα **μέσα** χάνει το τελικό α και μπροστά από φωνήεν, π.χ. μέσα από - μέσ' από, αλλά και μπροστά από σύμφωνο, π.χ. μέσα στο δωμάτιο, μες στο δωμάτιο. Στην περίπτωση αυτή δεν έχουμε έκθλιψη αλλά αποκοπή, δεν σημειώνουμε απόστροφο και γράφουμε το σ με τελικό ς.

Ο σύνδεσμος **και** μπροστά από φωνήεντα μπορεί να γραφτεί **κι**, π.χ. και ύστερα, κι ύστερα. Δεν σημειώνουμε την απόστροφο.

Η έκθλιψη είναι φαινόμενο κυρίως του προφορικού λόγου. Στο γραπτό λόγο σημειώνεται όταν πρόκειται για κείμενο σε φιλικό ύφος, π.χ. ένα γράμμα. Σε κείμενα με επίσημο ύφος, π.χ. απάντηση σε σχολική ερώτηση, είναι προτιμότερο να αποφεύγεται.

Αφαίρεση λέγεται το φαινόμενο κατά το οποίο χάνεται το **αρχικό** φωνήεν μιας λέξης μπροστά από το **τελικό** φωνήεν της προηγούμενης λέξης. Στη θέση του φωνήεντος που χάνεται σημειώνουμε την απόστροφο. [']

Παραδείγματα:

πού είναι; - πού 'ναι

θα έχει - θα 'χει

Αφαίρεση παθαίνουν οι τύποι του ρήματος που το αρχικό τους φωνήεν είναι τονισμένο [έ, αι], [ή, ει], όταν η προηγούμενη λέξη είναι προσωπική αντωνυμία, το ερωτηματικό **πού**, το αναφορικό **που** και τα μόρια **θα, να**.

Παραδείγματα:

αφαίρεση μετά από την προσωπική αντωνυμία: μου **εί**πε - μου 'πε

αφαίρεση μετά από το ερωτηματικό πού: πού **εί**σαι; - πού 'σαι

αφαίρεση μετά από το αναφορικό που: αυτό που **έ**χεις φέρει - αυτό που 'χεις φέρει

αφαίρεση μετά από τα μόρια θα, να: θα **έρ**θει, να **έρ**θει - θα 'ρθει, να 'ρθει

Δε σημειώνεται απόστροφος μετά από αφαίρεση στους αδύναμους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας, π.χ. μένα, σένα, στα επιρρήματα εδώ-δω, εκεί-κει.

Παραδείγματα:

'Ελα σε μένα.

'Ελα δω

Πάνε κει

Αποκοπή λέγεται το φαινόμενο κατά το οποίο χάνεται το **τελικό φωνήεν** μια λέξης μπροστά από το **αρχικό σύμφωνο** της επόμενης. Στη θέση του φωνήεντος που χάνεται σημειώνουμε την απόστροφο. [']

Παραδείγματα:

φέρε **το** - φέρ' το

από **το** σπίτι - απ' το σπίτι

μέσα **στο** δωμάτιο - μες στο δωμάτιο

Το επίρρημα μέσα γράφεται χωρίς απόστροφο και με τελικό ς.

Ασκήσεις

ΑΡΘΡΑ

1. Συμπλήρωσε τα παρακάτω κενά με τον κατάλληλο τύπο οριστικού ή αόριστου άρθρου, όπως στο παράδειγμα.

Φύγαμε βιαστικά και δεν αποχαιρετήσαμε τους θείους μας.

Έμαθες ___ νέα; Θα έρθει ___ παππούς και ___ γιαγιά ___ Πέμπτη!
___ φορά κι ___ καιρό ήταν ___ βασιλόπουλο που ζούσε σε ___
μακρινό βασίλειο όπου ___ δέντρα και ___ λουλούδια μιλούσαν με
ανθρώπινη λαλιά!

Πριν επιστρέψουν ___ γείτονές μας από ___ εκδρομή τους, θα έχουμε
προλάβει να μελετήσουμε ___ μαθήματά μας και θα μπορούμε να
παίξουμε με ___ παιδιά τους.

Τα εμπρόθετα άρθρα

• Συχνά, το οριστικό άρθρο ενώνεται με την πρόθεση σε και έτσι σχηματίζονται οι τύποι: **στου, στη(ν), στο(ν), στα, στις, στους, στων**.

Τους τύπους αυτούς τους ονομάζουμε **εμπρόθετα άρθρα**.

π.χ. **Στου κουφού την πόρτα, όσο θέλεις βρόντα!**

2. Συμπλήρωσε τα παρακάτω κενά με το κατάλληλο εμπρόθετο άρθρο.

_____ Ολυμπιακούς Αγώνες της αρχαιότητας έπαιρναν μέρος μόνο Έλληνες.

Κάθε φορά που πηγαίνει ο πατέρας μου ____ ζαχαροπλαστέιο αγοράζει μπακλαβαδάκια!

Είπε ότι θα έρθει ____ εννιά και μισή, αλλά μάλλον έχει καθυστερήσει ____ κίνηση.

Προτιμώ να κάνω μπάνιο ____ θάλασσα, παρά ____ πισίνα του ξενοδοχείου.

Η γιαγιά μου έμαθε να χρησιμοποιεί το κινητό της τηλέφωνο ____ εξήντα της χρόνια!

Όταν μας μιλάει κάποιος μεγαλύτερος, πρέπει να το κοιτάζουμε ____ μάτια.

Έχω γενέθλια ____ 28 Φεβρουαρίου και ο μικρότερός μου αδελφός ____ 29! Πηγαίνουμε γρήγορα ____ τάξεις μας!

3. Στο παρακάτω κείμενο, κύκλωσε τα οριστικά άρθρα και υπογράμμισε τα αόριστα.

Ο βασιλιάς του Άργους είχε μια κόρη που την έλεγαν Δανάη. Την αγαπούσε πολύ μέχρι που έμαθε από έναν χρησμό ότι ήταν γραφτό να πεθάνει από το χέρι του ίδιου του εγγονού του. Ο βασιλιάς τρομοκρατήθηκε. Για να γλιτώσει από τη μοίρα του, κλείδωσε τη θυγατέρα του σε έναν ψηλό πύργο όπου δεν θα την έβλεπε ποτέ ανθρώπου μάτι. [...]

B. Σαμπατάκου -A. Barber

Οι ωραιότερες ιστορίες από την ελληνική μυθολογία,
εκδ. Σαββάλας

ΓΕΝΟΣ, ΑΡΙΘΜΟΣ, ΠΤΩΣΗ

1. Να μεταφέρεις τις παρακάτω περιόδους από τον ενικό αριθμό στον πληθυντικό και αντίστροφα, όπως στο παράδειγμα.

- Ο κύριος με ρώτησε το όνομά μου.
- Οι κύριοι μας ρώτησαν τα ονόματά μας.

Οι κήποι θέλουν πότισμα.

Ο άνθρωπος υποφέρει και ζητάει να τον βοηθήσεις.

Κάποιος ρώτησε την ξεναγό για το άγαλμα του ναού.

Το άκουσα και το σκέφτηκα καλά.

Ξεσκονίσαμε τα έπιπλα του δωματίου μας, αλλά δεν τελειώσαμε ακόμα το καθάρισμα.

2. Παρατήρησε το πρόσωπο των παρακάτω ρημάτων και στη συνέχεια, να γράψεις τον κατάλληλο τύπο του ρήματος στον άλλο αριθμό, όπως στο παράδειγμα.

μοιάζουμε- μοιάζω (α' πρόσωπο)

διαβάζεις- _____ (β' πρόσωπο)

καταλαβαίνουν - _____ (γ' πρόσωπο)

χαμογελάει- _____ (γ' πρόσωπο)

θα γράφω- _____ (α' πρόσωπο)

έχω φάει - _____ (α' πρόσωπο)

θα μαγειρέψεις - _____ (β' πρόσωπο)

ΠΤΩΣΕΙΣ

1. Στις παρακάτω περιόδους, να αναγνωρίσεις την πτώση στην οποία βρίσκονται οι υπογραμμισμένες λέξεις και να τη γράψεις, χωρίς να ξεχάσεις τον αριθμό στον οποίο βρίσκεται.

Οι καπετάνιοι (ονομαστική πληθυντικού) αποχαιρέτησαν τις γυναίκες (αιτιατική πληθυντικού) τους πριν μπαρκάρουν.

α) Οι γονείς (.....) χάρηκαν πολύ με τις ζωγραφιές (.....) των παιδιών (.....) τους.

β) Μας κάλεσε για φαγητό η νονά του αδελφού (.....) μου και γι' αυτό θα φύγουμε στις (.....) οκτώ.

γ) Ένα χελιδόني (.....) δεν φέρνει την άνοιξη (.....).

2. Να σχηματίσεις φράσεις, βάζοντας τη δεύτερη λέξη στη γενική πτώση, όπως στο παράδειγμα:

η φωλιά- **το χελιδόνι** → η φωλιά **του χελιδονιού**

ο ταμίας- **η τράπεζα** → _____

η λύση – **τα προβλήματα** → _____

η αγάπη- **οι γονείς** → _____

οι θυρίδες – **οι τάξεις** → _____

η συμμετοχή – **ο αθλητής** → _____

τα κύματα- **η θάλασσα** → _____

τα ιστία – **τα πλοία** → _____

τα λουλούδια -**η αυλή** → _____

οι διαστάσεις- **τα γήπεδα** → _____

οι συζητήσεις- **οι μεγάλοι** → _____

3. Να κλίνεις τα παρακάτω ουσιαστικά: **ο άνθρωπος, η εποχή, το σχολείο.**

Ενικός αριθμός

Ονομαστική			
Γενική			
Αιτιατική			
Κλητική			

Πληθυντικός αριθμός

Ονομαστική			
Γενική			
Αιτιατική			
Κλητική			

ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΣ

1. Παρατήρησε τα παρακάτω σύμφωνα. Σκέψου και γράψε 2 ελληνικές λέξεις που να αρχίζουν από αυτά. Στην περίπτωση που δε βρεις ούτε μία ελληνική λέξη, τότε σημείωσε δίπλα τους ένα Χ:

ΦΤ- (φτυάρι, φταιίω, φτάνω)

ΡΧ- (Χ)

ΧΤ- _____

ΣΤ- _____

βρ- _____

νθ- _____

σκ- _____

λλ- _____

χν- _____

γρ- _____

πλ- _____

2. Να συλλαβίσεις τις παρακάτω λέξεις, χωρίς να ξεχνάς να βάλεις τόνο!

Ελλάδα → Ελ-λά-δα

σφυρίχτρα → _____

ελπίδα → _____

αγγλικές → _____

ατμόπλοιο → _____

εκπαιδεύω → _____

συμμαθήτριες → _____

διάλειμμα → _____

σχολείο → _____

αστραφτερός → _____

συννεφιά → _____

σημαντικό → _____

απλό → _____

θαλασσινός → _____

αγγελικός → _____

συλλαβισμός → _____

περισσότερο → _____

διαφορά → _____

κόμμα → _____

αυτά → _____

ΠΑΘΗ ΦΩΝΗΗΤΩΝ

1. Να γράψεις τις παρακάτω λέξεις με άλλον τρόπο, όπως στο παράδειγμα:

από τη θάλασσα- απ' τη θάλασσα

τα αμάξια → _____

σε έβαλα → _____

μου αρέσει → _____

του αδελφού → _____

σε αγαπάω → _____

θα είναι → _____

τα άλλα → _____

και άλλα → _____

2. Να αναγνωρίσεις τα πάθη των φωνηέντων στις παρακάτω λέξεις, σύμφωνα με το παράδειγμα:

σε όλους – σ' όλους (έκθλιψη)

του έδωσε – του 'δωσε (αφαίρεση)

μέσα στη – μες στη (αποκοπή)

στείλε τα – στείλ' τα (αποκοπή)

του είπες → _____

σου ήρθε → _____

με έναν → _____

για αυτό → _____

κόψε το → _____

κάνε το → _____

από όλους → _____

από τα → _____

μου είπαν → _____

του έφυγαν → _____

φέρε την → _____

γράψε τον → _____

το όνειρο → _____

τα άλλαξα → _____

3. Παρατήρησε τις παρακάτω λέξεις και γράψε τες όπως ήταν πριν τα πάθη των φωνηέντων τους.

τ' άλογο (έκθλιψη)- το άλογο

μου 'ριξες (_____) → _____

πάρ' τους (_____) → _____

τα 'δα (_____) → _____

το 'ξερε (_____) → _____

απ' τα (_____) → _____

να 'σαι (_____) → _____

γι' αυτό (_____) → _____

κι όμως (_____) → _____

ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ -v

1. Να γράψεις δίπλα σε κάθε λέξη την Αιτιατική Ενικού, όπως στο παράδειγμα:

ο λοχαγός- τον λοχαγό

η έξυπνη- την έξυπνη

ο σύζυγος → _____

ο γείτονας → _____

η θεία → _____

η ξαδέλφη → _____

η Μαρία → _____

ο ρήτορας → _____

ο Μάνος → _____

η ρουτίνα → _____

ο ζωηρός → _____

ο σταθερός → _____

η λυπημένη → _____

η γιαγιά → _____

ο παππούς → _____

η γρήγορη → _____

ο συγγραφέας → _____

η συγγραφέας → _____

2. Συμπλήρωσε με δε(ν) και μη(ν) τις παρακάτω περιόδους, όπως στο παράδειγμα:

Δεν έχει τελειώσει ακόμα το γάλα και **δε** χρειάζεται να ανοίξεις κι άλλο μπουκάλι.

Κοίτα **μη** δεν έρθεις μαζί μας! **Μην** ανησυχείς! **Δε** θα αργήσουμε!

Σε ρωτάω τόση ώρα αν είσαι έτοιμος και _____ μου απαντάς! _____ ακούς; _____ μας καθυστερείς άλλο, γιατί _____ θα σε περιμένουμε για πολύ ακόμα!

Η θεία μου μου ετοιμάζε μια έκπληξη για πολύ καιρό και _____ μου έλεγε κανείς τίποτα! _____ είχα καταλάβει το παραμικρό και _____ ξέροντας για την έκπληξη, πίστευα ότι είχε ξεχάσει τα γενέθλιά μου, αφού _____ μπόρεσε να έρθει στο πάρτι μου την περασμένη Πέμπτη.

Μαζί _____ κάνουνε και χάρια _____ μπορούνε! Όλο τσακώνονται και ακούω τις φωνές τους, αλλά _____ τολμήσεις να κακολογήσεις τον έναν, αμέσως ο άλλος να τον υπερασπιστεί! Έτσι είναι τα αδέρφια και _____ μου πεις ότι και εσύ _____ τσακωνόσουν με τον αδελφό σου!

Τα ρήματα

Τα ρήματα

- Ο αθλητής **τρέχει** στον στίβο.
- Ο Χριστόφορος **πλένεται** στο μπάνιο.
- Η Νικολέτα **κοιμάται** στο κρεβάτι της.
- Ο τοίχος **γκρεμίζεται** από τους εργάτες.

Στις παραπάνω προτάσεις, οι λέξεις **τρέχει, πλένεται, κοιμάται, γκρεμίζεται**, φανερώνουν ότι κάποιος (ή κάποιοι) κάτι κάνει, κάτι παθαίνει ή βρίσκεται σε μια κατάσταση. Οι λέξεις αυτές ονομάζονται **ρήματα**.

Ρήματα λέγονται οι λέξεις που φανερώνουν ότι ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα κάνει κάτι (ενεργεί), παθαίνει κάτι ή βρίσκεται σε μια κατάσταση.

Τα ρήματα είναι τα θεμέλια του λόγου μας. Είναι απαραίτητα καθώς πάνω τους βασίζονται οι προτάσεις. Μια πρόταση δεν μπορεί να σταθεί στον λόγο αν δεν έχει ρήμα (ή αν δεν εννοείται).

1. Στο παρακάτω κείμενο, ο Αλκιβιάδης λέει ότι έχει υπογραμμίσει όλα τα ρήματα. Έχει δίκιο; Εντοπίζω αν έχει κάνει λάθη και τα σημειώνω.
Το πρωί πήγα μια βόλτα στη θάλασσα. Ήθελα ν' ακούσω τον ήρεμο ήχο του νερού που χιτυπά απαλά στα βράχια, όμως δεν ήμουν τυχερός. Μια ομάδα τουριστών είχε απλωθεί στην παραλία από νωρίς το πρωί. Πρέπει να έφτασαν ξημερώματα στην πόλη ή, απλά, να είναι πολύ πρωίνοι τύποι! Ό,τι κι αν είχε συμβεί, η φασαρία από τις φωνές τους μου έκοψε την όρεξη και, απογοητευμένος, επέστρεψα στο σπίτι μου.

2. Γράφω τα αντίθετα των ρημάτων:

παίρνω:

.....

μικραίνω:

μπαίνω:

.....

ράβω:

δένω:

.....

κατεβαίνω:

ανάβω:

.....

χειροτερεύω:

Χαρακτηριστικά των ρημάτων

Οι φωνές

Κάθε καλοκαίρι **ξεκινώ** τις διακοπές μου με το πιο πλατύ χαμόγελο και **σχεδιάζω** επισκέψεις σε πολλά μέρη! Δεν **ικανοποιούμαι** αν δεν χαρώ κάθε στιγμή τους και **στενοχωριέμαι** όσο βλέπω να πλησιάζει στο ημερολόγιο εκείνος ο... ο... –πώς τον λένε- ο Σεπτέμβριος! Ούτε να τον **σκέφτομαι** δεν θέλω!

Στο κείμενό μας παρατηρούμε ότι κάποια από τα χρωματισμένα ρήματα τελειώνουν σε **-ω** (σχεδιάζω, ξεκινώ), ενώ άλλα τελειώνουν σε **-μαι** (ικανοποιούμαι, στενοχωριέμαι, σκέφτομαι).

Χωρίζουμε τα ρήματα ανάλογα με τις καταλήξεις αυτές (στο πρώτο πρόσωπο του Ενεστώτα) σε δύο **φωνές: Την ενεργητική φωνή και την παθητική φωνή.**

	Ενεργητική φωνή	Παθητική φωνή
Καταλήξεις	-ω π.χ. σχεδιάζω, ξεκινώ, μπορώ, δένω, σηκώνω, αρχίζω, κ.α.	-μαι (-ομαι, ιεμαι, ομαι, αμαι) π.χ. κρύβομαι, κόβομαι, κρατιέμαι, κοιμάμαι, θυμάμαι, προσποιούμαι κ.α.

1. Σχηματίζω αντίστοιχα την παθητική ή ενεργητική φωνή των ρημάτων:

Ενεργητική φωνή	Παθητική φωνή
	αγαπιέμαι
πολιορκώ	
συγκρατώ	
	τραβιέμαι
ετοιμάζω	
τραβώ	
	μαζεύομαι
δίνω	
σηκώνω	
	βρίσκομαι
κρύβω	

2. Να ξαναγράψεις στον πίνακα τα ρήματα των παρακάτω κειμένων στη φωνή που βρίσκονται.

Σηκώνομαι πολύ νωρίς, πετάγομαι από το κρεβάτι και πλένομαι. Αρχίζω να ντύνομαι και ετοιμάζομαι για το σχολείο. Συναντώ κι άλλα παιδιά και βαδίζουμε μαζί.

Προσέχουμε τα αυτοκίνητα. Πηγαίνουμε στις τάξεις. Κάθομαι στο θρανίο μου και περιμένω να χτυπήσει το κουδούνι. Συζητώ με τον διπλανό μου. Ο δάσκαλος έρχεται.

Αισθάνομαι χαρούμενος που αρχίζει το μάθημα.

Ο Γιωργάκης σηκώνεται πριν ακόμα ο ήλιος φωτίσει τη γη. Πετάγεται χαρούμενος από το κρεβάτι του, τρέχει στη βρύση και πλένεται, ντύνεται με καθαρά ρούχα, κάθεται στο τραπέζι και παίρνει το πρωινό του. Σε λίγο περιμένει στη στάση το σχολικό. Οι γονείς του χαίρονται γιατί πηγαίνει με χαρά στο σχολείο.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

Οι ρηματικές καταλήξεις

-μαι, -με

Πολύ συχνά κάνουμε λάθος στην ορθογραφία των ρηματικών καταλήξεων μπερδεύοντας το **-μαι** με το **-με**. Για να τα ξεχωρίζουμε και να τα γράφουμε σωστά, πρέπει να γνωρίζουμε ότι:

- Γράφουμε **-μαι** όταν το ρήμα βρίσκεται στο **α' ενικό πρόσωπο (εγώ) της οριστικής Ενεστώτα της παθητικής φωνής**.
π.χ. Κάθε πρωί σηκώνομαι από το κρεβάτι με όρεξη.
- Γράφουμε **-με** όταν το ρήμα βρίσκεται στο **α' πληθυντικό πρόσωπο (εμείς) της οριστικής Ενεστώτα της ενεργητικής φωνής**.
π.χ. Από το παράθυρό μας ακούμε τις φωνές των παιδιών.

-ται, -τε

Παρόμοιο λάθος κάνουμε συχνά με τις καταλήξεις **-ται** και **-τε**. Για να τις ξεχωρίζουμε και να τις γράφουμε σωστά, πρέπει να γνωρίζουμε ότι:

- Γράφουμε **-ται** όταν το ρήμα βρίσκεται στο **γ' ενικό πρόσωπο (αυτός, αυτή, αυτό) της οριστικής Ενεστώτα της παθητικής φωνής**.
π.χ. Το πρόβλημα λύνεται με απλή σκέψη.
- Γράφουμε **-τε** όταν το ρήμα βρίσκεται στο **β' πληθυντικό πρόσωπο (εσείς) της οριστικής Ενεστώτα της ενεργητικής φωνής**.
π.χ. Τώρα τι κάνετε; Μας κοροϊδεύετε;

3. Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ρημάτων:

(-ται, -τε)

Το μεταξωτό μου πουκάμισο πλένεται..... στο χέρι, με χλιαρό νερό, απλώνεται..... στη σκιά κι αφού στεγνώσει, σιδερώνεται..... σε χαμηλή θερμοκρασία.

Κι εσείς μην ξεχνάτε..... το μεταξωτό σας πουκάμισο να το πλένετε..... σε χλιαρό νερό, να το απλώνετε..... στη σκιά κι αφού στεγνώσει, να το σιδερώνετε..... σε χαμηλή θερμοκρασία.

(– μαι, – με)

Κάθομ___ και πικραίνομ___ , όταν σκέφτομ___ πως θα φύγουμε___ από εδώ και θα πάμ___ σε μια μακρινή χώρα.

Τόσα χρόνια συνηθίσαμ___ να ζούμ___ εδώ και φοβάμ___ πως στα ξένα δεν θα βρούμ___ τη ζεστασιά και τη γαλήνη που είχαμ___ στον τόπο μας.

Κοιμάμ___ και ονειρεύομ___ πως εκεί που θα φτάσομε___ όλα θα είναι αφιλόξενα.

Φαντάζομ___ όμως πως δεν θα μείνομε___ πολύ.

Οι συζυγίες

Με βάση τη συλλαβή που τονίζονται τα ρήματα στο πρώτο πρόσωπο του Ενεστώτα της Ενεργητικής φωνής, τα χωρίζουμε σε δύο μεγάλες ομάδες: στην πρώτη ομάδα ανήκουν τα ρήματα που τονίζονται στο πρώτο πρόσωπο του Ενεστώτα στην παραλήγουσα (ανοίγω, σηκώνω, σκορπίζω, κ.α.), ενώ στην δεύτερη ανήκουν εκείνα που τονίζονται στη λήγουσα (αγαπώ, μιλώ, θεωρώ, κ.α.). Τις ομάδες αυτές τις ονομάζουμε **συζυγίες**.

ΣΥΖΥΓΙΕΣ

α' συζυγία

Ενεργ. φωνή: -ω

Παθ. φωνή: -ομαι

β' συζυγία

Ενεργ. φωνή: -ώ

Παθ. φωνή: -ιέμαι / -ούμαι / -άμαι

1. Χωρίζω τα παρακάτω ρήματα σε συζυγίες:

αναρωτιέμαι, ποτίζω, ετοιμάζομαι, κρατώ, πολιορκούμαι, νικώ,
 βρίσκω, ποτίζομαι, γελιέμαι, ανακουφίζομαι, τιμωρώ, συλλυπούμαι,
 ζωγραφίζω, θυμούμαι, διδάσκομαι, δένω, μαλώνω, αντιδρώ, έρχομαι,
 προσπαθώ, στολίζω, βάφομαι, αγαπιέμαι, φοβούμαι, κυβερνώ.

α' συζυγία	β' συζυγία

Οι χρόνοι

Όλη μέρα **σκέφτομαι** πώς πέρασε ο καιρός. Χθες **σκεφτόμουν** ότι δεν μπορεί να είναι τόσο πολλοί οι μήνες που πέρασαν και ξαφνικά **σκέφτηκα** πως όταν ήρθα σε αυτό το μέρος, φορούσα κοντομάνικα και τώρα φοράω χοντρό πανωφόρι. Αύριο μάλλον **θα σκέφτομαι** πάλι τα ίδια, όμως πρέπει να υποσχεθώ στον εαυτό μου πως **θα σκεφτώ** και τίποτε άλλο. Με όσα **έχω σκεφτεί** ως τώρα δεν βγάζω άκρη και πριν λίγες μέρες **είχα σκεφτεί** πως δεν θα μου έφταναν άλλοι τόσοι μήνες για να χορτάσω αυτό το υπέροχο μέρος! Μέχρι να φύγω, **θα έχω σκεφτεί** όλες εκείνες τις εικόνες και τις στιγμές που θα κρατήσω μέσα μου.

Πολλές φορές είπα το ρήμα **σκέφτομαι** στο κείμενό μου! Όμως κάθε φορά, η μορφή (ο τύπος) που έδινα στο ρήμα μου έδειχνε το **πότε** γινόταν αυτό που δήλωνε.

Οι τύποι αυτοί του ρήματος που δείχνουν πότε γίνεται η ενέργειά του, λέγονται **χρόνοι** και είναι οι εξής οχτώ:

Ενεστώτας: φανερώνει κάτι που γίνεται τώρα, τη στιγμή που μιλάμε.

Παρατατικός: φανερώνει πως κάτι γινόταν στο παρελθόν και είχε διάρκεια, ή γινόταν συνεχώς, επαναλαμβανόμενα.

Αόριστος: φανερώνει πως κάτι έγινε στο παρελθόν για σύντομο χρονικό διάστημα και τελείωσε.

Εξακολουθητικός Μέλλοντας: φανερώνει κάτι που θα γίνεται στο μέλλον συνέχεια, εξακολουθητικά.

Στιγμιαίος/Συνοπτικός Μέλλοντας: φανερώνει κάτι που θα γίνει στο μέλλον αλλά για μικρό χρονικό διάστημα ή για μια στιγμή.

Παρακείμενος: φανερώνει κάτι που έχει γίνει στο παρελθόν και έχει τελειώσει την ώρα που μιλάμε.

Υπερσυντέλικος: φανερώνει κάτι που είχε γίνει στο παρελθόν, πριν γίνει κάτι άλλο.

Συντελεσμένος Μέλλοντας: φανερώνει ότι κάτι θα έχει τελειώσει στο μέλλον πριν γίνει κάτι άλλο.

Η κλίση των ρημάτων

Κλίση ρημάτων Α' συζυγίας

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Αόριστος
λύνω	έλυνα	θα λύνω	έλυσα
λύνεις	έλυνες	θα λύνεις	έλυσες
λύνει	έλυνε	θα λύνει	έλυσε
λύνουμε	λύναμε	θα λύνουμε	λύσαμε
λύνετε	λύνατε	θα λύνετε	λύσατε
λύνουν	έλυναν	θα λύνουν	έλυσαν

Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα λύσω	έχω λύσει	είχα λύσει	θα έχω λύσει
θα λύσεις	έχεις λύσει	είχες λύσει	θα έχεις λύσει
θα λύσει	έχει λύσει	είχε λύσει	θα έχει λύσει
θα λύσουμε	έχουμε λύσει	είχαμε λύσει	θα έχουμε λύσει
θα λύσετε	έχετε λύσει	είχατε λύσει	θα έχετε λύσει
θα λύσουν	έχουν λύσει	είχαν λύσει	θα έχουν λύσει

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Αόριστος
λύνομαι	λυνόμουν	θα λύνομαι	λύθηκα
λύνεσαι	λυνόσουν	θα λύνεσαι	λύθηκες
λύνεται	λυνόταν	θα λύνεται	λύθηκε
λυνόμαστε	λυνόμαστε (-αν)	θα λυνόμαστε	λυθήκαμε
λύνεστε	λυνόσαστε (-αν)	θα λύνεστε	λυθήκατε
λύνονται	λύνονταν	θα λύνονται	λύθηκαν

Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα λυθώ	έχω λυθεί	είχα λυθεί	θα έχω λυθεί
θα λυθείς	έχεις λυθεί	είχες λυθεί	θα έχεις λυθεί
θα λυθεί	έχει λυθεί	είχε λυθεί	θα έχει λυθεί
θα λυθούμε	έχουμε λυθεί	είχαμε λυθεί	θα έχουμε λυθεί
θα λυθείτε	έχετε λυθεί	είχατε λυθεί	θα έχετε λυθεί
θα λυθούν	έχουν λυθεί	είχαν λυθεί	θα έχουν λυθεί

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Αόριστος
γράφω	έγραφα	θα γράφω	έγραψα
γράφεις	έγραφες	θα γράφεις	έγραψες
γράφει	έγραφε	θα γράφει	έγραψε
γράφουμε	γράφαμε	θα γράφουμε	γράψαμε
γράφετε	γράφατε	θα γράφετε	γράψατε
γράφουν	έγραφαν	θα γράφουν	έγραψαν

Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα γράψω	έχω γράψει	είχα γράψει	θα έχω γράψει
θα γράψεις	έχεις γράψει	είχες γράψει	θα έχεις γράψει
θα γράψει	έχει γράψει	είχε γράψει	θα έχει γράψει
θα γράψουμε	έχουμε γράψει	είχαμε γράψει	θα έχουμε γράψει
θα γράψετε	έχετε γράψει	είχατε γράψει	θα έχετε γράψει
θα γράψουν	έχουν γράψει	είχαν γράψει	θα έχουν γράψει

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Αόριστος
γράφομαι	γραφόμουν	θα γράφομαι	γράφηκα
γράφεις	γραφόσουν	θα γράφεις	γράφηκες
γράφεται	γραφόταν	θα γράφεται	γράφηκε
γραφόμαστε	γραφόμαστε (-αν)	θα γραφόμαστε	γραφήκαμε
γράφεστε	γραφόσαστε (-αν)	θα γράφεστε	γραφήκατε
γράφονται	γράφονταν	θα γράφονται	γράφηκαν

Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα γραφτώ	έχω γραφτεί	είχα γραφτεί	θα έχω γραφτεί
θα γραφτείς	έχεις γραφτεί	είχες γραφτεί	θα έχεις γραφτεί
θα γραφτεί	έχει γραφτεί	είχε γραφτεί	θα έχει γραφτεί
θα γραφτούμε	έχουμε γραφτεί	είχαμε γραφτεί	θα έχουμε γραφτεί
θα γραφτείτε	έχετε γραφτεί	είχατε γραφτεί	θα έχετε γραφτεί
θα γραφτούν	έχουν γραφτεί	είχαν γραφτεί	θα έχουν γραφτεί

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Αόριστος
ανοίγω	άνοιγα	θα ανοίγω	άνοιξα
ανοίγεις	άνοιγες	θα ανοίγεις	άνοιξες
ανοίγει	άνοιγε	θα ανοίγει	άνοιξε
ανοίγουμε	ανοίγαμε	θα ανοίγουμε	ανοίξαμε
ανοίγετε	ανοίγατε	θα ανοίγετε	ανοίξατε
ανοίγουν	άνοιγαν	θα ανοίγουν	άνοιξαν

Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα ανοίξω	έχω ανοίξει	είχα ανοίξει	θα έχω ανοίξει
θα ανοίξεις	έχεις ανοίξει	είχες ανοίξει	θα έχεις ανοίξει
θα ανοίξει	έχει ανοίξει	είχε ανοίξει	θα έχει ανοίξει
θα ανοίξουμε	έχουμε ανοίξει	είχαμε ανοίξει	θα έχουμε ανοίξει
θα ανοίξετε	έχετε ανοίξει	είχατε ανοίξει	θα έχετε ανοίξει
θα ανοίξουν	έχουν ανοίξει	είχαν ανοίξει	θα έχουν ανοίξει

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Αόριστος
ανοίγομαι	ανοιγόμουν	θα ανοίγομαι	ανοίχτηκα
ανοίγεσαι	ανοιγόσουν	θα ανοίγεσαι	ανοίχτηκες
ανοίγεται	ανοιγόταν	θα ανοίγεται	ανοίχτηκε
ανοιγόμαστε	ανοιγόμαστε (-αν)	θα ανοιγόμαστε	ανοιχτήκαμε
ανοίγεστε	ανοιγόσαστε (-αν)	θα ανοίγεστε	ανοιχτήκατε
ανοίγονται	ανοιγόταν	θα ανοίγονται	ανοίχτηκαν

Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα ανοιχτώ	έχω ανοιχτεί	είχα ανοιχτεί	θα έχω ανοιχτεί
θα ανοιχτείς	έχεις ανοιχτεί	είχες ανοιχτεί	θα έχεις ανοιχτεί
θα ανοιχτεί	έχει ανοιχτεί	είχε ανοιχτεί	θα έχει ανοιχτεί
θα ανοιχτούμε	έχουμε ανοιχτεί	είχαμε ανοιχτεί	θα έχουμε ανοιχτεί
θα ανοιχτείτε	έχετε ανοιχτεί	είχατε ανοιχτεί	θα έχετε ανοιχτεί
θα ανοιχτούν	έχουν ανοιχτεί	είχαν ανοιχτεί	θα έχουν ανοιχτεί

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Αόριστος
ποτίζω	πότιζα	θα ποτίζω	πότισα
ποτίζεις	πότιζες	θα ποτίζεις	πότισες
ποτίζει	πότιζε	θα ποτίζει	πότισε
ποτίζουμε	ποτίζαμε	θα ποτίζουμε	ποτίσαμε
ποτίζετε	ποτίζατε	θα ποτίζετε	ποτίσατε
ποτίζουν	πότιζαν	θα ποτίζουν	πότισαν

Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα ποτίσω	έχω ποτίσει	είχα ποτίσει	θα έχω ποτίσει
θα ποτίσεις	έχεις ποτίσει	είχες ποτίσει	θα έχεις ποτίσει
θα ποτίσει	έχει ποτίσει	είχε ποτίσει	θα έχει ποτίσει
θα ποτίσουμε	έχουμε ποτίσει	είχαμε ποτίσει	θα έχουμε ποτίσει
θα ποτίσετε	έχετε ποτίσει	είχατε ποτίσει	θα έχετε ποτίσει
θα ποτίσουν	έχουν ποτίσει	είχαν ποτίσει	θα έχουν ποτίσει

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Αόριστος
ποτίζομαι	ποτιζόμουν	θα ποτίζομαι	ποτίστηκα
ποτίζεσαι	ποτιζόσουν	θα ποτίζεσαι	ποτίστηκες
ποτίζεται	ποτιζόταν	θα ποτίζεται	ποτίστηκε
ποτιζόμαστε	ποτιζόμαστε (- αν)	θα ποτιζόμαστε	ποτιστήκαμε
ποτίζεστε	ποτιζόσαστε (- αν)	θα ποτίζεστε	ποτιστήκατε
ποτίζονται	ποτιζόνταν	θα ποτίζονται	ποτίστηκαν

Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα ποτιστώ	έχω ποτιστεί	είχα ποτιστεί	θα έχω ποτιστεί
θα ποτιστείς	έχεις ποτιστεί	είχες ποτιστεί	θα έχεις ποτιστεί
θα ποτιστεί	έχει ποτιστεί	είχε ποτιστεί	θα έχει ποτιστεί
θα ποτιστούμε	έχουμε ποτιστεί	είχαμε ποτιστεί	θα έχουμε ποτιστεί
θα ποτιστείτε	έχετε ποτιστεί	είχατε ποτιστεί	θα έχετε ποτιστεί
θα ποτιστούν	έχουν ποτιστεί	είχαν ποτιστεί	θα έχουν ποτιστεί

Κλίση Ρημάτων Β' Συζυγίας

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Αόριστος
αγαπώ (-άω)	αγαπούσα	θα αγαπώ (-άω)	αγάπησα
αγαπάς	αγαπούσες	θα αγαπάς	αγάπησες
αγαπά (-άει)	αγαπούσε	θα αγαπά (-άει)	αγάπησε
αγαπάμε	αγαπούσαμε	θα αγαπάμε	αγαπήσαμε
αγαπάτε	αγαπούσατε	θα αγαπάτε	αγαπήσατε
αγαπούν (-άνει)	αγαπούσαν	θα αγαπούν (-άνει)	αγάπησαν

Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα αγαπήσω	έχω αγαπήσει	είχα αγαπήσει	θα έχω αγαπήσει
θα αγαπήσεις	έχεις αγαπήσει	είχες αγαπήσει	θα έχεις αγαπήσει
θα αγαπήσει	έχει αγαπήσει	είχε αγαπήσει	θα έχει αγαπήσει
θα αγαπήσουμε	έχουμε αγαπήσει	είχαμε αγαπήσει	θα έχουμε αγαπήσει
θα αγαπήσετε	έχετε αγαπήσει	είχατε αγαπήσει	θα έχετε αγαπήσει
θα αγαπήσουν	έχουν αγαπήσει	είχαν αγαπήσει	θα έχουν αγαπήσει

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Αόριστος
αγαπιέμαι	αγαπιόμουν	θα αγαπιέμαι	αγαπήθηκα
αγαπιέσαι	αγαπιόσουν	θα αγαπιέσαι	αγαπήθηκες
αγαπιέται	αγαπιόταν	θα αγαπιέται	αγαπήθηκε
αγαπιόμαστε	αγαπιόμαστε (- αν)	θα αγαπιόμαστε	αγαπηθήκαμε
αγαπιέστε	αγαπιόσαστε (- αν)	θα αγαπιέστε	αγαπηθήκατε
αγαπιούνται	αγαπιούνταν	θα αγαπιούνται	αγαπήθηκαν

Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα αγαπηθώ	έχω αγαπηθεί	είχα αγαπηθεί	θα έχω αγαπηθεί
θα αγαπηθείς	έχεις αγαπηθεί	είχες αγαπηθεί	θα έχεις αγαπηθεί
θα αγαπηθεί	έχει αγαπηθεί	είχε αγαπηθεί	θα έχει αγαπηθεί
θα αγαπηθούμε	έχουμε αγαπηθεί	είχαμε αγαπηθεί	θα έχουμε αγαπηθεί
θα αγαπηθείτε	έχετε αγαπηθεί	είχατε αγαπηθεί	θα έχετε αγαπηθεί
θα αγαπηθούν	έχουν αγαπηθεί	είχαν αγαπηθεί	θα έχουν αγαπηθεί

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Αόριστος
συγχωρώ	συγχωρούσα	θα συγχωρώ	συγχώρησα
συγχωρείς	συγχωρούσες	θα συγχωρείς	συγχώρησες
συγχωρεί	συγχωρούσε	θα συγχωρεί	συγχώρησε
συγχωρούμε	συγχωρούσαμε	θα συγχωρούμε	συγχωρήσαμε
συγχωρείτε	συγχωρούσατε	θα συγχωρείτε	συγχωρήσατε
συγχωρούν	συγχωρούσαν	θα συγχωρούν	συγχώρησαν

Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα συγχωρήσω	έχω συγχωρήσει	είχα συγχωρήσει	θα έχω συγχωρήσει
θα συγχωρήσεις	έχεις συγχωρήσει	είχες συγχωρήσει	θα έχεις συγχωρήσει
θα συγχωρήσει	έχει συγχωρήσει	είχε συγχωρήσει	θα έχει συγχωρήσει
θα συγχωρήσουμε	έχουμε συγχωρήσει	είχαμε συγχωρήσει	θα έχουμε συγχωρήσει
θα συγχωρήσετε	έχετε συγχωρήσει	είχατε συγχωρήσει	θα έχετε συγχωρήσει
θα συγχωρήσουν	έχουν συγχωρήσει	είχαν συγχωρήσει	θα έχουν συγχωρήσει

Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Αόριστος
συγχωρούμαι	συγχωρούμουν	θα συγχωρούμαι	συγχωρήθηκα
συγχωρείσαι	συγχωρούσουν	θα συγχωρείσαι	συγχωρήθηκες
συγχωρείται	συγχωρούνταν	θα συγχωρείται	συγχωρήθηκε
συγχωρούμαστε	Συγχωρούμαστε (-αν)	θα συγχωρούμαστε	συγχωρηθήκαμε
συγχωρείστε	Συγχωρούσαστε (-αν)	θα συγχωρείστε	συγχωρηθήκατε
συγχωρούνται	συγχωρούνταν	θα συγχωρούνται	συγχωρήθηκαν

Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα συγχωρηθώ	έχω συγχωρηθεί	είχα συγχωρηθεί	θα έχω συγχωρηθεί
θα συγχωρηθείς	έχεις συγχωρηθεί	είχες συγχωρηθεί	θα έχεις συγχωρηθεί
θα συγχωρηθεί	έχει συγχωρηθεί	είχε συγχωρηθεί	θα έχει συγχωρηθεί
θα συγχωρηθούμε	έχουμε συγχωρηθεί	είχαμε συγχωρηθεί	θα έχουμε συγχωρηθεί
θα συγχωρηθείτε	έχετε συγχωρηθεί	είχατε συγχωρηθεί	θα έχετε συγχωρηθεί
θα συγχωρηθούν	έχουν συγχωρηθεί	είχαν συγχωρηθεί	θα έχουν συγχωρηθεί

1. Σχηματίζω τον Παρατατικό και τον Αόριστο των παρακάτω ρημάτων:

Ενεστώτας

Παρατατικός

Αόριστος

σταματώ

.....

.....

ραντίζω

.....

.....

μαλώνω

.....

.....

πλένομαι

.....

.....

βγαίνω

.....

.....

κλέβω

.....

.....

2. Σχηματίζω τον Παρατατικό και τον Αόριστο των παρακάτω ρημάτων στο ίδιο πρόσωπο μ' αυτό που είναι τα ρήματα στον Ενεστώτα:

Ενεστώτας

Παρατατικός

Αόριστος

οδηγώ

.....

.....

αθροίζεις

.....

.....

καμαρώνει

.....

.....

ρωτάτε

.....

.....

σβήνουν

.....

.....

κρατιέται

.....

.....

ξεχνιέσαι

.....

.....

προσεύχεσαι

.....

.....

λυπούμαστε

.....

.....

δανείζεστε

.....

.....

4. Γράφω τα ρήματα σε όλους τους χρόνους και ύστερα τα κλίνω στους τρεις πρώτους χρόνους:

Ενεστώτας: ψάχνω

ψάχνομαι

Παρατατικός:

.....

Αόριστος:

.....

Εξ.Μέλ.:

.....

Συν. Μέλ.:

.....

Παρακ.:

.....

Υπερσ.:

.....

Συντ.Μέλ.:

.....

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος
Ψάχνω		

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος
Ψάχνομαι		

5. Κλίνω το ρήμα ντύνομαι σε όλους τους χρόνους:

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος
Ντύνομαι	ντυνόμουν	ντύθηκα

Εξακ. Μέλλοντας	Συν. Μέλλοντας	Παρακείμενος
θα ντύνομαι	θα ντυθώ	έχω ντυθεί

Υπερσυντέλικος

Συντελ. Μέλλοντας

είχα ντυθεί

θα έχω ντυθεί

6. Κλίνω το ρήμα βάφομαι σε όλους τους χρόνους:

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος

Εξακ. Μέλλοντας	Συν. Μέλλοντας	Παρακείμενος

Υπερσυντέλικος

Συντελ. Μέλλοντας

7. Συμπληρώνω τις προτάσεις και ύστερα τις γράφω στον πληθυντικό αριθμό:

♦ Η γιαγιά το καντήλι. (ανάβω)

.....

♦ Ο τσαγκάρης το παπούτσι. (ράβω)

.....

♦ Ο σκίουρος στο δέντρο. (ανεβαίνω)

.....

♦ Εγώ κοντά στη θάλασσα (μένω)

.....

♦ Εσύ και συχνά. (πηγαίνω, ψαρεύω)

.....

♦ Ο κηπουρός και τον κήπο. (φυτεύω, σπέρνω)

.....

8. Υπογραμμίζω τα ρήματα και γράφω σε ποιο χρόνο ανήκουν.

- Είχα τελειώσει τη μελέτη όταν έφτασε. ,
- Θα φύγω και δε θα ξαναγυρίσω. ,
- Πραγματοποίησα ό,τι είχα ονειρευτεί. ,
- Θα έχουμε ολοκληρώσει τη δουλειά μας μέχρι το απόγευμα.
.....
- Πώς πέρασες το καλοκαίρι;
- Γυμναζόμαστε καθημερινά.
- Όταν ήρθες, είχα αποκοιμηθεί. ,
- Θα προσπαθούμε καθημερινά.

9. Μεταφέρω όλες τις λέξεις των προτάσεων στον άλλον αριθμό:

- Δούλεψε σκληρά και κουράστηκε.

.....

- Μη λυπάστε που φεύγετε.

.....

- Ήσουν ήσυχος.

.....

- Ήμαστε προσεκτικοί.

.....

- Εσύ σκέφτεσαι πριν απαντήσεις.

.....

- Ξυπνά, πλένεται, ντύνεται και φεύγει.

.....

- Υπόσχονται κάθε φορά ότι θα προσπαθήσουν αλλά δεν τα καταφέρνουν.

.....

- Κάθεται και θυμάται τη γοητευτική ιστορία που του διηγήθηκε ο παππούς του.

.....

10. Γράφω τα ρήματα στον Αόριστο:

πατώ – _____

κρατώ – _____

ζωγραφίζω – _____

μυρίζω – _____

μιλώ – _____

δροσίζω – _____

γυρίζω – _____

τιμωρώ – _____

νικώ – _____

βασανίζω – _____

ομορφαίνω – _____

σβήνω – _____

λέω – _____

έρχομαι – _____

δανείζω – _____

ρίχνω – _____

κρύβομαι – _____

πίνω – _____

χρειάζομαι – _____

κατεβαίνω – _____

λυπάμαι – _____

στέλνω – _____

βαθαίνω – _____

λύνω – _____

κλείνω – _____

αθροίζω – _____

μακραίνω – _____

12. Γράφω τα ρήματα στο ίδιο πρόσωπο και στον ίδιο αριθμό σε όλους τους χρόνους.

Ενεστώτας	παίρνεις	βλέπουν	πλένει	δανείζετε
Παρατατικός				
Αόριστος				
Στ. Μέλλοντας				
Εξ. Μέλλοντας				
Παρακείμενος				
Υπερσυντέλικος				
Συντ. Μέλλοντας				

13. Ενώνω με γραμμές το ίδιο πρόσωπο στους δύο αριθμούς:

λυνόσουν	•	•	λυθήκατε
λύνεσαι	•	•	λυνόσαστε
λύθηκε	•	•	λύνονταν
λύνεται	•	•	λύνονται
λυνόταν	•	•	λύνεστε
λύθηκες	•	•	λύθηκαν

14. Μεταφέρω το κείμενο στον Παρατατικό και στον Αόριστο:

Η θάλασσα αγριεύει, ο αέρας δυναμώνει και τα μολυβένια σύννεφα κρύβουν τον ήλιο. Ο ουρανός σκοτεινιάζει, τα κύματα λυσσασμένα πέφτουν πάνω στο καράβι. Οι ναύτες παλεύουν στην πλώρη. Την ξέρουν καλά τη θάλασσα μόνο που δεν την ορίζουν.

Παρατατικός

Αόριστος

15. Γράφω τα ρήματα στον ίδιο χρόνο, αριθμό και πρόσωπο της άλλης φωνής.

Ενεργητική φωνή	Παθητική φωνή
χτυπάς	
	λύνονται
καλλιεργούν	
	κουρεύτηκε
θα θεραπεύσει	
	έχει σκουπιστεί
δανείζαμε	
	τραυματίστηκαν
είχε ντύσει	
	θα έχεις διδαχθεί
σηκώνατε	
	τιμωρήθηκαν
έπλυνα	

16. Σχηματίζω τους Αορίστους των ρημάτων.

Ενεστώτας	Εν. Αόριστος	Παθ. Αόριστος
βάφω		
κλέβω		
γράφω		
βρέχω		
σκουπίζω		
δένω		
δανείζω		
αγαπώ		
φορτώνω		

Οι εγκλίσεις

- Ο μηχανικός επισκευάζει το αυτοκίνητο.
- Η Ναταλία θέλει να φάει.
- Αλέξανδρε, πάρε το βιβλίο σου και κάθισε στην καρέκλα σου!

Στις παραπάνω προτάσεις, κάθε ρήμα φανερώνει κάτι διαφορετικό. Το ρήμα **επισκευάζει** δείχνει κάτι πραγματικό. Το ρήμα **να φάει** φανερώνει την επιθυμία κάποιου, ενώ τα ρήματα **πάρε** και **κάθισε** δείχνουν προσταγή. Αυτές οι διαφορετικές μορφές που παίρνει το ρήμα για να δείξει την έννοια της πράξης που δηλώνει λέγονται **εγκλίσεις**.

Εγκλίσεις λέγονται οι μορφές που παίρνει το ρήμα για να δείξει ότι κάτι γίνεται,
ή θέλουμε/επιδιώκουμε/περιμένουμε να γίνει
ή προστάζουμε να γίνει κάτι.

Οι εγκλίσεις των ρημάτων είναι τρεις:

- **Η Οριστική:** φανερώνει κάτι το βέβαιο, το πραγματικό.
Π.χ. Βλέπω ένα καράβι στον ορίζοντα.
- **Η Υποτακτική:** φανερώνει κάτι που θέλουμε ή περιμένουμε να γίνει.
Επίσης μπορεί να φανερώνει ευχή, εντολή ή προτροπή.
Π.χ. Θέλω να βρω τη λύση του μυστηρίου.

Να πας στο καλό!

Σημαντική λεπτομέρεια! Η Υποτακτική ξεχωρίζει από την Οριστική επειδή δεν αποχωρίζεται κάποιες σημαντικές λέξεις! Τα ρήματα που βρίσκονται στην Υποτακτική, συνοδεύονται από λέξεις όπως: να, ας, για να, αν, όταν, κλπ.

- Συναντάται σε **όλα τα πρόσωπα** και έχει **τρεις** κυρίως **τύπους**:
 - Την εξακολουθητική υποτακτική (ή υποτακτική ενεστώτα).
π.χ. να δένω, να φεύγω, να προσέχω κλπ
 - Τη συνοπτική υποτακτική (ή υποτακτική αορίστου).
π.χ. να δέσω, να φύγω, να προσέξω κλπ
 - Τη συντελεσμένη υποτακτική (ή υποτακτική παρακειμένου).
π.χ. να έχω δέσει, να έχω φύγει, να έχω προσέξει κλπ
- **Η Προστακτική:** φανερώνει προσταγή, εντολή, παράκληση, ευχή.
Π.χ. Πρόσεξε τον δρόμο!
Θεέ μου, βοήθησέ με!\
- Συναντάται μόνο στο **β' πρόσωπο του ενικού και του πληθυντικού αριθμού** (εσύ, εσείς) και έχει **δύο τύπους**:
 - Την εξακολουθητική προστακτική
π.χ. δένε- δένετε, πρόσεχε- προσέχετε
 - Τη συνοπτική προστακτική
π.χ. δέσε- δέστε, πρόσεξε- προσέξτε

Προσοχή! Η προστακτική δεν έχει άρνηση!

1. Να συμπληρώσεις τον παρακάτω πίνακα.

Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική
διαβάζεις		
	να τελειώνετε	
		πέρανα
περιμένετε		
	να αρχίζεις	
		τραβάτε

2. Να γράψεις τρεις προτάσεις με τα ρήματα που σου δίνονται, βάζοντάς τα στις τρεις εγκλίσεις του Ενεστώτα (Οριστική, Εξακολουθητική Υποτακτική, Εξακολουθητική Προστακτική)

- περνώ

Οριστική → _____

Υποτακτική → _____

Προστακτική → _____

- σκουπίζω

Οριστική → _____

Υποτακτική → _____

Προστακτική → _____

3. Να γράψεις τρεις προτάσεις με τα ρήματα που σου δίνονται, βάζοντάς τα στις τρεις εγκλίσεις του Αορίστου (Οριστική, Συνοπτική Υποτακτική, Συνοπτική Προστακτική)

- **κρατώ**

Οριστική → _____

Υποτακτική → _____

Προστακτική → _____

- **διορθώνω**

Οριστική → _____

Υποτακτική → _____

Προστακτική → _____

4. Αναγωνρίζω σε ποια έγκλιση βρίσκεται το ρήμα της πρότασης και στη συνέχεια ξαναγράφω τις προτάσεις, βάζοντας τα ρήματα στις υπολοίπες εγκλίσεις.

- Ακολουθείτε τις οδηγίες των δασκάλων σας. **(Οριστική Ενεστώτα)**

(Εξακ. Υποτ.)

(Εξακ. Προστ.)

- Παιζτε με τους φίλους σας χωρίς τσακωμούς. **(Συνοπτ. Προστ.)**

(Οριστ. Αορίστου)

(Συνοπτ. Υποτ.)

- Παρουσιάστε την εργασία σας στους συμμαθητές σας.

(_____)

(_____)

(_____)

- Να καταναλώνεις γλυκά και αναψυκτικά σπάνια.

(_____)

(_____)

(_____)

5. Γράφω τις προτάσεις στις υπόλοιπες εγκλίσεις στο β' ενικό πρόσωπο.

Οριστική: Αγοράζω τα εισιτήρια για το θέατρο.

Συνοπτική Υποτακτική:

Συνοπτική Προστακτική:

Οριστική: Ταξιδεύω με το τρένο κάθε καλοκαίρι.

Συνοπτική Υποτακτική:

Συνοπτική Προστακτική:

6. Αναγνωρίζω σε ποια έγκλιση βρίσκεται το ρήμα της πρότασης και στη συνέχεια ξαναγράφω τις προτάσεις, βάζοντας τα ρήματα στις υπόλοιπες εγκλίσεις.

- Αφήστε τα αυγά να στεγνώσουν καλά. **(Συνοπτ. Προστ.)**

(_____)

(_____)

- Να κόψετε με ψαλιδάκι ψιλές λουριδίτσες από οντουλέ χαρτί. **(Συνοπτ. Υποτ.)**

(_____)

(_____)

- Ετοιμάσατε ένα μείγμα νερού – ατλακόλλας. (_____)

(_____)

(_____)

- Να τοποθετήσετε τα αυγά να στεγνώσουν καλά

(_____)

(_____)

Τα ουσιαστικά

Ουσιαστικά

Τι είναι;

Ουσιαστικά λέγονται οι λέξεις που μας φανερώνουν πρόσωπα, ζώα, πράγματα, ενέργεια, κατάσταση και ιδιότητα.

Παραδείγματα:

Ο **Σπύρος** ποτίζει. Το **κατσικάκι** χοροπηδά. Το **βιβλίο** είναι πάνω στο **θρανίο**. Στο **Θάνο** αρέσει πολύ το **ψάρεμα**. **Ησυχία** απλωνόταν παντού. Η **ευγένειά** του τον διέκρινε από τους άλλους.

Κύρια και κοινά ουσιαστικά

Τα ουσιαστικά που μας φανερώνουν ένα ορισμένο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα λέγονται κύρια ονόματα.

Το πρώτο γράμμα των κυρίων ονομάτων γράφεται πάντα με κεφαλαίο.

Παραδείγματα:

Γιώργος, Ελλάδα, Θεσσαλονίκη, Αθήνα

Τα ουσιαστικά που μας φανερώνουν όλα τα πρόσωπα, ζώα ή πράγματα του ίδιου είδους, καθώς και ενέργεια, κατάσταση ή ιδιότητα λέγονται κοινά ουσιαστικά.

Παραδείγματα:

μαθητής, πατέρας, γάτα, λίμνη

Τα γένη των ουσιαστικών

Τα ουσιαστικά έχουν τρία γένη: **αρσενικό, θηλυκό, και ουδέτερο.**

Παραδείγματα:

Ο ανεμιστήρας χάλασε. **Η πείνα** μου δεν περιγράφεται. **Το θάρρος** σώζει.

Οι αριθμοί των ουσιαστικών

Τα ουσιαστικά έχουν δύο αριθμούς: τον **ενικό**, όπου γίνεται λόγος για ένα και τον **πληθυντικό**, όπου γίνεται λόγος για πολλά.

Παραδείγματα:

Η **ομπρέλα** χάλασε. Οι **ομπρέλες** χάλασαν.

Παρατηρήσεις:

1. Όλα σχεδόν τα ουσιαστικά έχουν **ενικό** και **πληθυντικό** αριθμό. Μερικά όμως έχουν μόνο ενικό ή μόνο πληθυντικό αριθμό π.χ. **η ξενιτιά, τα Χριστούγεννα, τα κάλαντα.**
2. Τα κύρια ονόματα συνηθίζονται στον **ενικό αριθμό.**

Οι πτώσεις των ουσιαστικών

Οι διαφορετικές μορφές που παίρνουν τα ουσιαστικά στον ίδιο αριθμό λέγονται **πτώσεις**.

Οι μορφές που παίρνουν τα ουσιαστικά σε κάθε αριθμό λέγονται **πτώσεις** και είναι τέσσερις: **ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική**.

Παραδείγματα:

Η Κατερίνα γράφει.

Το παιχνίδι **της Κατερίνας** χάλασε.

Πηγαίνω να φωνάξω **την Κατερίνα**.

- **Κατερίνα**, έλα εδώ!

Τα παιδιά ζωγραφίζουν.

Των παιδιών τα βιβλία πρέπει να είναι καθαρά.

Ο διευθυντής συγκέντρωσε **τα παιδιά** στο προαύλιο του σχολείου και είπε:

- **Παιδιά**, αύριο θα πάμε εκδρομή.

Ισοσύλλαβα και ανισοσύλλαβα ουσιαστικά

Τα ουσιαστικά που έχουν ίσο αριθμό συλλαβών στον ενικό και τον πληθυντικό αριθμό λέγονται **ισοσύλλαβα**.

Παραδείγματα:

ο κήπος - οι κήποι, η βάρκα - οι βάρκες

Τα ουσιαστικά που δεν έχουν ίσο αριθμό συλλαβών στον ενικό και τον πληθυντικό αριθμό λέγονται **ανισοσύλλαβα**.

Παραδείγματα:

ο ψαράς - οι ψαράδες, η αλεπού - οι αλεπούδες

Κλίση ουσιαστικών

Αρσενικά σε - ος ισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός					
		Οξύτονα	Παροξύτονα	Προπαροξύτονα	
Ονομ.	ο	ουρανός	δρόμος	κάτοικος	αντίλαλος
Γεν.	του	ουρανού	δρόμου	κατοίκου	αντίλαλου
Αιτ.	τον	ουρανό	δρόμο	κάτοικο	αντίλαλο
Κλητ.	-	ουρανέ	δρόμε	κάτοικε	αντίλαλε

Πληθυντικός αριθμός					
Ονομ.	οι	ουρανοί	δρόμοι	κάτοικοι	αντίλαλοι
Γεν.	των	ουρανών	δρόμων	κατοίκων	αντίλαλων
Αιτ.	τους	ουρανούς	δρόμους	κατοίκους	αντίλαλους
Κλητ.	-	ουρανοί	δρόμοι	κάτοικοι	αντίλαλοι

Να θυμάσαι:

Τα αρσενικά σε -ος σχηματίζουν την κλητική σε -ε: ο ουρανός - ουρανέ, άγγελος - άγγελε.

Μερικά όμως ονόματα, ιδίως κύρια δισύλλαβα και μερικά κοινά ουσιαστικά, σχηματίζουν την κλητική σε -ο: Πέτρο, Σπύρο, Παύλο, (Παύλε).

Τα προπαροξύτονα αρσενικά σε -ος, κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα στη γενική ενικού και στη γενική και αιτιατική πληθυντικού **όπως:** ο κάτοικος - του κατοίκου - των κατοίκων - τους κατοίκους.

Δεν κατεβάζουν τον τόνο κυρίως οι σύνθετες και οι πολυσύλλαβες λέξεις, καθώς και τα κύρια ονόματα: ο αντίλαλος - του αντίλαλου - τους αντίλαλους, ο Χαράλαμπος - του Χαράλαμπου.

Ασκήσεις

1. Ισοσύλλαβα αρσενικά ουσιαστικά σε -ος

α) Οξύτονα

Κλίνω μέσα στους πίνακες τα παρακάτω ουσιαστικά:

ο αδερφός, ο γιατρός.

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

β) Παροξύτονα

Κλίνω μέσα στους πίνακες τα παρακάτω ουσιαστικά:

ο δρόμος, ο λύκος.

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

γ) Προπαροξύτονα

Κλίνω μέσα στους πίνακες τα παρακάτω ουσιαστικά:

ο άνεμος, ο άνθρωπος.

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

Κλίνω μέσα στους πίνακες τα παρακάτω ουσιαστικά:

ο πονόδοντος, ο ανθόκηπος.

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

Ασκήσεις

1. Διαβάζω με προσοχή τα παρακάτω ουσιαστικά και γράφω την αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού:

του κυνηγού ⇒

των εμπόρων ⇒

τους λαγούς ⇒

ο άγγελος ⇒

ο πάγος ⇒

του αντίλαλου ⇒

.....

του ταχυδρόμου ⇒

των κατήφορων ⇒

.....

2. Σχηματίζω φράσεις βάζοντας το δεύτερο ουσιαστικό στη γενική:

μισθός – δάσκαλος ➡

.....

φάκελος – πρόεδρος ➡

.....

τοίχος – ανθόκηπος ➡

.....

λόγος – δήμαρχος ➡

.....

μύθος – Αίσωπος ➡

.....

Μεταφέρω τις φράσεις που έφτιαξα στον άλλο αριθμό:

▶

.....

...

▶

.....

...

▶

.....

...

▶

.....

...

▶

.....

...

3. Μεταφέρω τις προτάσεις από τον ενικό στον πληθυντικό:

Ο δήμαρχος μίλησε με τον πρόεδρο του συλλόγου.

►

Ο δάσκαλος χαιρετάει τον αρχηγό του ομίλου.

►

Ο γάιδαρος του καλόγερου βρίσκεται στο λαχανόκηπο.

►

Ο αδερφός του παιδίατρου πλήρωσε το λογαριασμό.

►

Ο κάτοικος του χωριού φοβήθηκε τον κίνδυνο.

►

Αρσενικά σε -ας, ισοσύλλαβα

<u>Ενικός αριθμός</u>					
		Παροξύτονα			Προπαροξύτονα
Ονομ.	ο	ταμίας	μήνας	αγώνας	φύλακας
Γεν.	του	ταμία	μήνα	αγώνα	φύλακα
Αιτ.	τον	ταμία	μήνα	αγώνα	φύλακα
Κλητ.	-	ταμία	μήνα	αγώνα	φύλακα

<u>Πληθυντικός αριθμός</u>					
Ονομ.	οι	ταμίες	μήνες	αγώνες	φύλακες
Γεν.	των	ταμιών	μηνών	αγώνων	φυλάκων
Αιτ.	τους	ταμίες	μήνες	αγώνες	φύλακες
Κλητ.	-	ταμίες	μήνες	αγώνες	φύλακες

Να θυμάσαι:

- Τα δισύλλαβα σε **-ας** και όσα τελειώνουν σε **-ιας** τονίζονται στη γενική πληθυντικού στη λήγουσα: **ο μήνας - των μηνών, ο ταμίας - των ταμιών.**

- Τα προπαροξύτονα σε **-ας** στη γενική πληθυντικού κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα: **ο φύλακας - των φυλάκων.**

2. Ισοσύλλαβα αρσενικά ουσιαστικά σε -ας

α) Κλίνω μέσα στους πίνακες τα παρακάτω ουσιαστικά:

ο αιώνας, ο πατέρας, ο γείτονας, ο άρχοντας, ο άντρας, ο λοχίας.

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

β) Συμπληρώνω τον παρακάτω πίνακα:

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική	Γενική	Ονομαστική	Γενική
ο αγκώνας			
ο	του λοχία		
ο		οι ήρωες	
ο			των κανόνων
ο χειμώνας			
ο	του πίνακα		
ο		οι κόρακες	
ο			των καρχαριών
ο γαλαξίας			
ο	του ρήτορα		

Αρσενικά σε -ης ισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός			
		Οξύτονα	Παροξύτονα
Ονομ.	ο	μαθητής	ναύτης
Γεν.	του	μαθητή	ναύτη
αιτ.	το	μαθητή	ναύτη
Κλητ.	-	μαθητή	ναύτη

Πληθυντικός αριθμός			
Ονομ.	οι	μαθητές	ναύτες
Γεν.	των	μαθητών	ναυτών
Αιτ.	τους	μαθητές	ναύτες
Κλητ.	-	μαθητές	ναύτες

Να θυμάσαι:

Τα αρσενικά σε **-ης** στη γενική πληθυντικού τονίζονται στη λήγουσα π.χ. ο μαθητής - των μαθητών, ο ναύτης - των ναυτών.

Αρσενικά ανισοσύλλαβα σε -ας, -ης, -ές, -ούς

Ενικός αριθμός					
	σε -ας	σε -ης	σε -ές	σε -ούς	
Ονομ.	ο	ψαράς	βαρκάρης	καφές	παππούς
Γεν.	του	ψαρά	βαρκάρη	καφέ	παππού
Αιτ.	το(ν)	ψαρά	βαρκάρη	καφέ	παππού
Κλητ.	-	ψαρά	βαρκάρη	καφέ	παππού

Πληθυντικός αριθμός					
Ονομ.	οι	ψαράδες	βαρκάρηδες	καφέδες	παππούδες
Γεν.	των	ψαράδων	βαρκάρηδων	καφέδων	παππούδων
Αιτ.	τους	ψαράδες	βαρκάρηδες	καφέδες	παππούδες
Κλητ.	-	ψαράδες	βαρκάρηδες	καφέδες	παππούδες

3. Ανισοσύλλαβα αρσενικά ουσιαστικά σε -ας

α) Οξύτονα

Κλίνω μέσα στους πίνακες τα παρακάτω ουσιαστικά:

ο ψαράς, ο παπάς.

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

β) Παροξύτονα και προπαροξύτονα

1. Κλίνω μέσα στους πίνακες τα παρακάτω ουσιαστικά:
ο μπάρμπας, ο τσέλιγκας.

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

Άσκηση

2. Σχηματίζω φράσεις γράφοντας το δεύτερο ουσιαστικό στη γενική:

το δίχτυ – ο ψαράς ➡

.....

το άλογο – ο αμαξάς ➡

.....

ο λόγος – ο βασιλιάς ➡

.....

ο χυμός – ο ανανάς ➡

.....

ο κουμπάρας – ο μαθητής ➡

.....

ο μουσαμάς – ο τσέλιγκας ➡

.....

ο τσολιάς – ο πρόεδρος ➡

.....

ο κίνδυνος – ο σφουγγαράς ➡

.....

ο μπάρμπας – ο παπάς ➡

.....

Τώρα, βάζω τις φράσεις που έφτιαξα στον άλλο αριθμό:

▶

▶

▶

▶

▶

▶

▶

3. Ανισοσύλλαβα αρσενικά ουσιαστικά σε -ης

α) Οξύτονα

Κλίνω μέσα στους πίνακες τα παρακάτω ουσιαστικά:

ο καφετζής, ο ταξιτζής.

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

β) Παροξύτονα και προπαροξύτονα

Κλίνω μέσα στους πίνακες τα παρακάτω ουσιαστικά: **ο μανάβης, ο βαρκάρης**

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

Ασκήσεις

1. Μεταφέρω τις υπογραμμισμένες λέξεις στον άλλο αριθμό:

- Ο μανάβης πουλάει φρέσκα λαχανικά.

.....

- Τα κουλούρια των κουλουρτζήδων είναι νόστιμα.

.....

- Το αυτοκίνητο του φορτηγατζή είναι μπλε.

.....

- Το ψωμί του φούρναρη είναι αφράτο.

.....

- Ο μπογιατζής βάζει το σπίτι.

.....

2. Γράφω την αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού:

τον μανάβη →

.....

τους μπακάληδες →

.....

ο καβαλάρης →

.....

οι τσιγκούνηδες →

.....

του παππούλη →

.....

τους περιβολάρηδες →

.....

των βαρκάρηδων →

.....

ο φούρναρης →

.....

Ορθογραφία των αρσενικών ουσιαστικών

Αρσενικά σε -ης

- Η κατάληξη **-ητής** γράφεται με **-η** συνήθως στα ουσιαστικά που παράγονται από ρήματα σε **-ώ**: καλλιεργώ - καλλιεργητής.

Εξαιρούνται: ιδρυτής, μηνυτής, κριτής.

- Η κατάληξη **-ιστής** γράφεται με **-ι** συνήθως στα ουσιαστικά που παράγονται από ρήματα σε **-ίζω**: θερίζω - θεριστής, λογιστής

Εξαιρούνται: δανειστής, ληστής.

- Η κατάληξη **-ίτης** γράφεται με **-ι** στα ουσιαστικά κοινά και εθνικά: πολίτης, οπλίτης, Ανατολίτης.

Εξαιρούνται: αλήτης, διαβήτης, ιδιοκτήτης, μαγνήτης, πλανήτης, κομήτης, προφήτης, δύτες.

- Η κατάληξη **ώτης** γράφεται με **-ω** στα εθνικά και πολλά κοινά ουσιαστικά: Σουλιώτης, νησιώτης, πατριώτης.

Εξαιρούνται: αγρότης, δεσπότης, δημότης, τοξότης, ιππότης.

Αρσενικά σε -ας

- Η κατάληξη **-ονας** γράφεται με **-ο** στα κοινά παροξύτονα: άξονας, γείτονας, πνεύμονας.

Εξαιρούνται: καύσωνας, μεσαιώνας, θερμοσίφωνας.

- Η κατάληξη **-ώνας** γράφεται με **-ω** στα κοινά παροξύτονα και στα τοπωνύμια: αγώνας, αιώνας, αμπελώνας, Μαραθώνας.

Εξαιρούνται: ηγεμόνας, κανόνας, αλαζόνας, Μακεδόνας, Στρυμόνας.

- Η κατάληξη **-ωνας** γράφεται με **-ω** στα κύρια και εθνικά προπαροξύτονα: Απόλλωνας, Πλάτωνας, Ιάπωνας.

Εξαιρούνται: Αγαμέμνονας, Αλιάκμονας, Φιλήμονας, Ιάσονας.

Θηλυκά σε -α ισοσύλλαβα

(α' μέρος)

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	η	ημέρα	θάλασσα
Γεν.	της	ημέρας	θάλασσας
Αιτ.	τη(ν)	ημέρα	θάλασσα
Κλητ.	-	ημέρα	θάλασσα

Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	οι	ημέρες	θάλασσες
Γεν.	των	ημερών	θαλασσών
Αιτ.	τις	ημέρες	θάλασσες
Κλητ.	-	ημέρες	θάλασσες

Να θυμάσαι:

Τα θηλυκά σε -α που κλίνονται σαν το «ημέρα» και το «θάλασσα» στη γενική πληθυντικού κατεβάζουν τον τόνο στη **λήγουσα**: η ημέρα - των ημερών, η θάλασσα - των θαλασσών.

Θηλυκά σε -α ισοσύλλαβα

(β' μέρος)

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	η	πατρίδα	σάλπιγγα
Γεν.	της	πατρίδας	σάλπιγγας
Αιτ.	τη(ν)	πατρίδα	σάλπιγγα
Κλητ.	-	πατρίδα	σάλπιγγα

Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	οι	πατρίδες	σάλπιγγες
Γεν.	των	πατριδων	σαλπιγγων
Αιτ.	τις	πατρίδες	σάλπιγγες
Κλητ.	-	πατρίδες	σάλπιγγες

Να θυμάσαι:

Τα θηλυκά σε -α που κλίνονται όπως το «πατρίδα» και το «σάλπιγγα» τονίζονται σε **όλες τις πτώσεις όπως στην ονομαστική ενικού**. Στη **γενική του πληθυντικού** όμως τονίζονται πάντοτε στην **παραλήγουσα**: των πατριδων, των σαλπιγγων.

Ισοσύλλαβα θηλυκά ουσιαστικά σε -α

α) Να κλίνεις τα παρακάτω θηλυκά ουσιαστικά.

Οξύτονα

Παροξύτονα

Προπαροξύτονα

Ενικός αριθμός			
Ονομαστική :	η φωλιά	η γλώσσα	η μέλισσα
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			
Πληθυντικός αριθμός			
Ονομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			

β) Να γράψεις τη γενική ενικού ή πληθυντικού ανάλογα :

..... των ποσοτήτων

..... των ορνίθων

της θάλασσας

της καμπάνας.....

.....των σαλπίγγων

της γυναίκας

της ώρας.....

της τράπεζας.....

Υ) Να γράψεις φράσεις με το δεύτερο από τα δύο ουσιαστικά στη γενική
:

η ώρα – η εργασία ➡

.....

η χώρα – η σημαία ➡

.....

η ημέρα – η χαρά ➡

.....

οι σειρήνες – οι θάλασσες ➡

.....

οι κερήθρες – οι μέλισσες ➡

.....

Θηλυκά σε -η ισοσύλλαβα.

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	η	φωνή	νίκη
Γεν.	της	φωνής	νίκης
Αιτ.	τη(ν)	φωνή	νίκη
Κλητ.	-	φωνή	νίκη

Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	οι	φωνές	νίκες
Γεν.	των	φωνών	νικών
Αιτ.	τις	φωνές	νίκες
Κλητ.	-	φωνές	νίκες

Να θυμάσαι:

Τα ισοσύλλαβα παροξύτονα θηλυκά σε -η **στη γενική πληθυντικού κατεβάζουν τον τόνο στη λήγουσα**: η νίκη - των νικών, η τέχνη - των τεχνών.

Ισοσύλλαβα Θηλυκά ουσιαστικά σε -η

α) Να κλίνεις τα παρακάτω θηλυκά ουσιαστικά

	Οξύτονα	Παροξύτονα	
Προπαροξύτονα			
	Ενικός αριθμός		
Ονομαστική :	η γραμμή	η φήμη	η θύμηση
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			
	Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική :			
Γενική :			---
Αιτιατική :			
Κλητική :			

β) Να γράψεις ένα από τα δύο ουσιαστικά στη γενική :

η αλοιφή – η πληγή ➔

η αδελφή – η γιορτή ➔

οι επιγραφές – οι γραμμές ➔

η λίμνη – η άκρη ➔

γ) Να συμπληρώσεις τις λέξεις με ό,τι λείπει :

Η πηγ___ δημιουργείται από το νερό τ___ βροχ___ .

Τ___ άνοιξη οι γεωργοί δεν θέλουν ούτε τ___ πολλές βροχ___ , ούτε τ___ πολλές ζέστ___ ούτε και τ___ μεγάλες ξηρασ___ . ___ ζέστες τ___ εποχ___ και ___ κουφόβρασ___ έφεραν τ___ αστραπ___ και τ___ βροντ___ τ___ τελευταί___ ημερ___ .

Θηλυκά σε -η αρχαιοκλιτα

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	η	τάξη	είδηση
Γεν.	της	τάξης (εως)	είδησης (εως)
Αιτ.	τη(ν)	τάξη	είδηση
Κλητ.	-	τάξη	είδηση

Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	οι	τάξεις	ειδήσεις
Γεν.	των	τάξεων	ειδήσεων
Αιτ.	τις	τάξεις	ειδήσεις
Κλητ.	-	τάξεις	ειδήσεις

Να θυμάσαι:

1. Τα αρχαιοκλιτα θηλυκά σε -η **στη γενική ενικού σχηματίζουν δύο τύπους** της τάξης και της τάξεως, της είδησης και της ειδήσεως.

2. Τα προπαροξύτονα αρχαιοκλιτα θηλυκά σε -η **κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα σε όλες τις πτώσεις του πληθυντικού αριθμού:** η είδηση - οι ειδήσεις - των ειδήσεων - τις ειδήσεις.

Ισοσύλλαβα θηλυκά ουσιαστικά σε -η αρχαιοκλίτα

α) Να κλίνεις τα παρακάτω θηλυκά ουσιαστικά

Ενικός αριθμός		
Ονομαστική :	η πόλη	η αφαίρεση
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

β) Να σχηματίσεις τη γενική ενικού και με τους δύο τρόπους :

	α'	β'
η δύση	→	
η θέση	→
η έκθεση	→
η κυβέρνηση	→
η φράση	→

Υ) Να σχηματίσεις φράσεις βάζοντας το δεύτερο ουσιαστικό στη γενική ενικού:

η πράξη – η πρόσθεση ➡

.....

η κλίση – η λέξη ➡

.....

η κίνηση – η πόλη ➡

.....

η αίσθηση – η γεύση ➡

.....

η ανάλυση – η υπόθεση ➡

.....

Θηλυκά σε -ος αρχαιοκλιτα

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	η	οδός	είσοδος
Γεν.	της	οδού	εισόδου
Αιτ.	τη(ν)	οδό	είσοδο
Κλητ.	-	(οδέ)	(είσοδε)

Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	οι	οδοί	είσοδοι
Γεν.	των	οδών	εισόδων
Αιτ.	τις	οδούς	εισόδους
Κλητ.	-	(οδοί)	(είσοδοι)

Να θυμάσαι:

Τα προπαροξύτονα θηλυκά σε -ος **κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα:**

α. **στη γενική ενικού:** η είσοδος, της εισόδου.

β. **στη γενική και αιτιατική πληθυντικού:** η είσοδος - των εισόδων - τις εισόδους.

Τα θηλυκά αυτά σπάνια σχηματίζουν κλητική.

Ισοσύλλαβα θηλυκά ουσιαστικά σε -ος αρχαιοκλίτα

α) Να κλίνεις τα παρακάτω θηλυκά ουσιαστικά

Ενικός αριθμός			
Όνομαστική :	η οδός	η λεωφόρος	η κάθετος
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			
Πληθυντικός αριθμός			
Όνομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			

β) Να γράψεις στον πληθυντικό τις παρακάτω προτάσεις :

Το μάθημά μας αναφέρεται στη διαγώνιο, τη διχοτόμο και την περίμετρο.

.....

Η άνοδος και η κάθοδος στην πλαγιά του βουνού είναι επικίνδυνες.

.....

Μπαίνω από την είσοδο και βγαίνω από την έξοδο.

.....

γ) Να συμπληρώσεις τα κενά με το ουσιαστικό της παρένθεσης στη σωστή πτώση:

Αυξήθηκαν οι μισθοί των (δακτυλογράφος) _____ των
(αεροσυνοδός) _____ και των (οδηγός)
_____ .

Στοιχεία των γεωμετρικών σχημάτων είναι και οι (διάμετρος)
_____, οι (διαγώνιος) _____, οι (περίμετρος)
_____, οι (διχοτόμος) _____, και οι
(μεσοκάθετος) _____ .

Θηλυκά Ανισοσύλλαβα σε -ου και -α

Ενικός αριθμός			
		σε -ου	σε -α
Ονομ.	η	αλεπού	γιαγιά
Γεν.	της	αλεπούς	γιαγιάς
Αιτ.	τη(ν)	αλεπού	γιαγιά
Κλητ.	-	αλεπού	γιαγιά

Πληθυντικός αριθμός			
Ονομ.	οι	αλεπούδες	γιαγιάδες
Γεν.	των	αλεπούδων	γιαγιάδων
Αιτ.	τις	αλεπούδες	γιαγιάδες
Κλητ.	-	αλεπούδες	γιαγιάδες

Ανισοσύλλαβα θηλυκά ουσιαστικά σε –α και σε -ου

α) Να κλίνεις τα παρακάτω θηλυκά ουσιαστικά

Ενικός αριθμός									
Ονομαστική :	<table border="1"> <tr> <td>η μαμά</td> <td>η γλωσσού</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>	η μαμά	η γλωσσού						
η μαμά	η γλωσσού								
Γενική :									
Αιτιατική :									
Κλητική :									
Πληθυντικός αριθμός									
Ονομαστική :									
Γενική :									
Αιτιατική :									
Κλητική :									

β) Να γράψεις στον πληθυντικό τα παρακάτω ουσιαστικά:

η γιαγιά	:		την οκά	:	
η κυρά	:		τη μαϊμού	:	
η νταντά	:		της υπναρούς:		
η καπελού:			τη θεία	:	
η φωνακλού:			η παραμυθού :		

γ) Να γράψεις στον πληθυντικό τις παρακάτω προτάσεις:

Η γιαγιά μας έστειλε τη φουφού.

.....

Η κυρά είναι φωνακλού.

.....

Η νταντά είναι υπναρού.

.....

δ) Να σχηματίσεις φράσεις βάζοντας το δεύτερο ουσιαστικό στη γενική ενικού:

η γιαγιά – η Ραλού ➡

.....

η θεία – η μυλωνού ➡

.....

η κυρά – η μαϊμού ➡

.....

Ορθογραφία Θηλυκών ουσιαστικών

Θηλυκά σε -α.

- Η κατάληξη **-ιά** γράφεται με **-ι** στα οξύτονα θηλυκά:
π.χ. βραδιά, ξενιτιά, ξαστεριά.

Εξαιρούνται: όσα ουσιαστικά θηλυκά παράγονται από ρήματα σε -εύω και γράφονται με -ει όπως: γιατρεία, (γιατρεύω) δουλειά (δουλεύω)

- Η κατάληξη **-ία** γράφεται με **-ι** στα παροξύτονα θηλυκά:
π.χ. αηδία, τυραννία, διετία.

Εξαιρούνται: όσα ουσιαστικά θηλυκά παράγονται:

α) από ρήματα σε -εύω: ερμηνεία (ερμηνεύω), βασιλεία (βασιλεύω).

β) από επίθετα σε -υς: πλατεία (πλατύς), οξεία (οξύς).

- Η κατάληξη **-εία** γράφεται με **-ει** στα προπαροξύτονα θηλυκά:
π.χ. άδεια, βοήθεια, αλήθεια.

Εξαιρούνται: άγνοια, ομόνοια, διχόνοια, έννοια.

Η κατάληξη **-ότητα** γράφεται με **-ο** και **-η** όπως: θερμότητα, ποιότητα.

Η κατάληξη **-οσύνη** γράφεται με **-ο** και **-υ** όπως: δικαιοσύνη, καλοσύνη.

Ουδέτερα σε -ο ισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός					
		Οξύτονα	Παροξύτονα	Προπαροξύτονα	
Ονομ.	το	βουνό	βιβλίο	πρόσωπο	σύννεφο
Γεν.	του	βουνού	βιβλίου	προσώπου	σύννεφου
Αιτ.	το	βουνό	βιβλίο	πρόσωπο	σύννεφο
Κλητ.	-	βουνό	βιβλίο	πρόσωπο	σύννεφο

Πληθυντικός αριθμός					
		Οξύτονα	Παροξύτονα	Προπαροξύτονα	
Ονομ.	τα	βουνά	βιβλία	πρόσωπα	σύννεφα
Γεν.	των	βουνών	βιβλίων	προσώπων	σύννεφων
Αιτ.	τα	βουνά	βιβλία	πρόσωπα	σύννεφα
Κλητ.	-	βουνά	βιβλία	πρόσωπα	σύννεφα

Να θυμάσαι:

- Τα προπαροξύτονα σε **-ο** **κατεβάζουν τον τόνο τους στην παραλήγουσα στη γενική ενικού και πληθυντικού:**

το πρόσωπο - του προσώπου

τα πρόσωπα - των προσώπων

- Δεν κατεβάζουν όμως τον τόνο, οι **σύνθετες και οι πολυσύλλαβες** λαϊκές λέξεις όπως: του λυκόσκυλου, του αυλόγουρου.

- Το ίδιο κάνουν συνήθως και τα **κύρια ονόματα:**

π.χ. του Χαράλαμπου, του Ξενόπουλου, του Ξηροπόταμου.

Ισοσύλλαβα ουδέτερα ουσιαστικά σε –ο,

α) Ουδέτερα σε – ο (Οξύτονα – Παροξύτονα – Προπαροξύτονα)

1. Κλίνω μέσα στους πίνακες τα παρακάτω ουσιαστικά:
 το νερό, το θρανίο, το σύννεφο.

Ενικός αριθμός			
Όνομαστική :	το νερό	το θρανίο	το σύννεφο
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			
Πληθυντικός αριθμός			
Όνομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			

2. Γράφω στη γενική του ενικού και του πληθυντικού τα παρακάτω ουσιαστικά:

Όνομαστική	Γενική Ενικού	Γενική Πληθυντικού
το όργανο.....
το τριαντάφυλλο.....
το παράθυρο
το λεωφορείο
το παράπνο
το κάρβουνο

3. Χρησιμοποιώντας στην κατάλληλη πτώση τα ουδέτερα ονόματα: ξύλο, νερό, φυτό, δέντρο, χωριό, συμπληρώνω τις παρακάτω προτάσεις:
- α) Οι ρίζες προχωρούν βαθιά στο έδαφος.
- β) Το είναι απαραίτητο για την ανάπτυξη
- γ) Στα συγκεντρώνουν για το τζάκι.

4. Κλίνω τα ονόματα: **το τριαντάφυλλο, το μέτωπο.**

Ενικός αριθμός		
Ονομαστική :	το τριαντάφυλλο	το μέτωπο
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

5. Μεταφέρω από τον ενικό αριθμό στον πληθυντικό τις παρακάτω φράσεις:

Ενικός αριθμός

- Το λυκόσκυλο είναι καλός φύλακας.
- Μου αρέσει η μυρωδιά του τριαντάφυλλου.
- Ποιο ήταν αυτό το άτομο;
- Το εισιτήριο του θεάτρου ήταν ακριβό.

Πληθυντικός αριθμός

-
-
-
-

Ουδέτερα σε -ι ισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	το	παιδί	λουλούδι
Γεν.	του	παιδιού	λουλουδιού
Αιτ.	το	παιδί	λουλούδι
Κλητ.	-	παιδί	λουλούδι

Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	τα	παιδιά	λουλούδια
Γεν.	των	παιδιών	λουλουδιών
Αιτ.	τα	παιδιά	λουλούδια
Κλητ.	-	παιδιά	λουλούδια

Να θυμάσαι:

Τα ουδέτερα σε -ι τονίζονται στη **γενική του ενικού και του πληθυντικού στη λήγουσα**: του σπιτιού, των σπιτιών.

Τα ουδέτερα σε -ι γράφονται με γιώτα (ι). Εξαιρούνται και γράφονται με ύψιλον (υ) τα: βράδυ, δάκρυ, δόρυ, δίχτυ, οξύ, και στάχυ.

Το βράδυ στη γενική του ενικού και σε όλες τις πτώσεις του πληθυντικού αριθμού γράφεται με -ι: του βραδιού, τα βράδια, των βραδιών.

Ουδέτερα σε – ι (Οξύτονα – Παροξύτονα)

1. Κλίνω τα παρακάτω ουδέτερα ουσιαστικά:

Οξύτονα

Παροξύτονα

Ενικός αριθμός		
Ονομαστική :	το κρασί	το τραγούδι
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

Γράφω δίπλα στα παρακάτω ουδέτερα τη γενική του πληθυντικού τους όπως το παράδειγμα:

το πουλί:**των πουλιών**..... το κλειδί:

το αηδόνη: το ψωμί:

το τραγούδι:το κλουβί:

το αρνί: το λουλούδι:

το ρολόι: το τραπέζι:

το αχλάδι:το χελιδόνι:

το πεπόνι: το ψάρι

το καρπούζι:το ποτήρι:

το μπόι: το αστέρι:

το σόι: το αγόρι:

το αγώι: το σπίτ:

2. Μεταφέρω από τον ενικό στον πληθυντικό, τις παρακάτω φράσεις:

Ενικός αριθμός

- Το φτερό του πουλιού είναι μικρό ακόμα.
- Το τυρί αρέσει πολύ στο ποντίκι.
- Ανοίγω το εξώφυλλο του βιβλίου.
- Μέσα στο κουτί είναι το δώρο σου.

Πληθυντικός αριθμός

-
-
-
-

Ουδέτερα σε -ος ισοσύλλαβα

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	το	δάσος	έδαφος
Γεν.	του	δάσους	εδάφους
Αιτ.	το	δάσος	έδαφος
Κλητ.	-	δάσος	έδαφος

Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	τα	δάση	εδάφη
Γεν.	των	δασών	εδαφών
Αιτ.	τα	δάση	εδάφη
Κλητ.	-	δάση	εδάφη

Να θυμάσαι:

- Τα ουδέτερα ισοσύλλαβα σε -ος **στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική του πληθυντικού τελειώνουν σε -η** : το δάσος - τα δάση.
- Τα προπαροξύτονα σε -ος **στη γενική του ενικού και στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική του πληθυντικού τονίζονται στην παραλήγουσα**: το έδαφος - τα εδάφη.
- Όλα τα ουδέτερα ισοσύλλαβα σε -ος **στη γενική του πληθυντικού τονίζονται στη λήγουσα**: των δασών, των εδαφών.

Ουδέτερα σε – ος (Παροξύτονα – Προπαροξύτονα)

1. Να κλίνω τα παρακάτω ουδέτερα ουσιαστικά

Παροξύτονα

Προπαροξύτονα

Ενικός αριθμός		
Ονομαστική :	το δάσος	το όφελος
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

2. Να γράψω δίπλα σε κάθε ουδέτερο, από τα παρακάτω, την ονομαστική του πληθυντικού του , όπως στο παράδειγμα:

το είδος: το ύψος:

το μήκος:το πέλαγος:

το λίπος: το άνθος:

το μέρος: το βάρος:

το νέφος: το κέρδος:

το μέγεθος: το βέλος:

3. Να γράψω δίπλα σε καθένα ουδέτερο, από τα παρακάτω, σε ποια πτώση είναι:

των κερδών:

του μέρους :

τα άνθη:

των ανθέων:

4. Να μεταφέρεις από τον ενικό αριθμό στον πληθυντικό τις παρακάτω φράσεις:

Ενικός αριθμός

- Πάω βόλτα στο άλσος.
- Το λευκό άνθος του κήπου.
- Το βάρος που κρατούσα με κούρασε.
- Ποιο είναι το γένος αυτού του ουσιαστικού;

Πληθυντικός αριθμός

-
-
-
-

Ουδέτερα ανισοσύλλαβα σε -α, -ξιμο, -σιμο, -ψιμο, -ας, -ως

Ενικός αριθμός					
		σε -μα	σε -σιμο (-ξιμο, -ψιμο)	σε -ας	σε -ως (-ος)
Ονομ.	το	βήμα	δέσιμο	κρέας	φως
Γεν.	του	βήματος	δεσίματος	κρέατος	φωτός
Αιτ.	το	βήμα	δέσιμο	κρέας	φως
Κλητ.	-	βήμα	δέσιμο	κρέας	φως

Πληθυντικός αριθμός					
Ονομ.	τα	βήματα	δεσίματα	κρέατα	φώτα
Γεν.	των	βημάτων	δεσιμάτων	κρεάτων	φώτων
Αιτ.	τα	βήματα	δεσίματα	κρέατα	φώτα
Κλητ.	-	βήματα	δεσίματα	κρέατα	φώτα

Να θυμάσαι:

Τα ουδέτερα ανισοσύλλαβα στη **γενική του πληθυντικού τονίζονται στην παραλήγουσα**: το κύμα - των κυμάτων, τα γράμματα - των γραμμάτων, το τέρας - των τεράτων, το καθεστώς - των καθεστώτων.

**Ανισοσύλλαβα ουδέτερα ουσιαστικά σε – α, - ξιμο, - σιμο, - ψιμο, -
 ας, - ως**

α) Να κλίνω τα παρακάτω ουδέτερα ουσιαστικά

1. Ουδέτερα ανισοσύλλαβα σε -α

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :	το γράμμα	
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

2. Ουδέτερα ανισοσύλλαβα σε - ξιμο, - σιμο, - ψιμο

	Ενικός αριθμός	
Ονομαστική :	το πλέξιμο	το βάψιμο
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

3. Ουδέτερα ανισοσύλλαβα σε - ας, - ως

Ενικός αριθμός		
Ονομαστική :	το κρέας	το φως
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

4. Να γράψω δίπλα σε καθένα από τα παρακάτω ουδέτερα ουσιαστικά τη γενική ενικού, όπως στο παράδειγμα:

Ονομαστική

Γενική

Ονομαστική

Γενική

το πράγμα: ^{του πράγματος} το κύμα:

το βήμα: το μάθημα:

το στρώμα: το ποίημα:

5. Να γράψω στον πληθυντικό τις παρακάτω προτάσεις:

α) Το ποίημα αυτό είναι δύσκολο.

.....

β) Ο πατέρας μου έκανε μόνος του το βάψιμο του εξοχικού μας.

.....

γ) Το σώμα του αθλητή είναι γυμνασμένο.

.....

Ορθογραφία των ουδέτερων ουσιαστικών

Ουδέτερα σε -ο

- Η κατάληξη **-ειο** γράφεται με **ει** στα παροξύτονα που φανερώνουν τόπο: π.χ. γραφείο, ταμείο, κουρείο.
- Η κατάληξη **-ιο** γράφεται με **-ι**. π.χ. τετράδιο, εστιατόριο, κ.ά.

Εξαιρούνται: ισόγειο, υπόγειο, λύκειο.

- Η κατάληξη **-ριό** γράφεται με **-ι:** π.χ. καμπαναριό, νοικοκυριό, κ.ά.
Εξαιρείται: μαγειρειό.
- Η κατάληξη **-ητό** γράφεται με **-η:** π.χ. κυνηγητό, ποδοβολητό, κ.ά.
- Η κατάληξη **-τήριο** γράφεται με **-η:** π.χ. γυμναστήριο, δικαστήριο.
Εξαιρείται: μαρτύριο.

Τα επίθετα

Τα επίθετα

Τι είναι;

Είναι τα κλιτά μέρη του λόγου που φανερώνουν τι λογής είναι το ουσιαστικό που συνοδεύουν.

Πώς τα χρησιμοποιώ;

Τα χρησιμοποιώ κυρίως στις περιγραφές προσώπων, αντικειμένων κτλ. Επίσης τα χρησιμοποιώ για ν' αποδώσω μια ιδιότητα σ'ένα ουσιαστικό, για να δώσω πληροφορίες για κάτι ή κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός προσώπου, ζώου ή πράγματος.

Πώς κλίνονται;

Τα επίθετα συνοδεύουν κάποιο ουσιαστικό και γι' αυτό θα πρέπει να συμφωνούν μαζί του στο γένος, στην πτώση και στον αριθμό. Γι' αυτό λοιπόν τα επίθετα έχουν **τρία γένη** με διαφορετικές –συνήθως- μεταξύ τους καταλήξεις.

Ορθογραφία των επιθέτων

Δίνουμε προσοχή σε ορισμένες καταλήξεις επιθέτων!

Τελειώνουν σε:	Παραδείγματα	Εξαιρέσεις
-αίος	ωραίος, γενναίος	νέος
-λέος	θαρραλέος, ρωμαλέος	κεφαλαίος
-τέος	διαιρετέος, διατηρητέος	τελευταίος
-είος	αστείος, ανδρείος	κρύος, γελοίος
-ηρός	ζωηρός, ξηρός	αλμυρός, ισχυρός κ.α.
-ικός	ευγενικός, παιδικός	γλυκός, δανεικός κ.α.
-ινός	πεδινός, πρωινός	φτηνός, φωτεινός κ.α.
-ινος	μάλλινος, ξύλινος	επικίνδυνος, υπεύθυνος κ.α.
-ιμος	νόμιμος, φρόνιμος	διάσημος, έτοιμος, έρημος κ.α.
-ιος	ουράνιος, θαλάσσιος	άδειος, βόρειος κ.α.
-ίσιος	ουράνιος, θαλάσσιος	γνήσιος, ημερήσιος κ.α.
-ωπός	πρασινωπός, κοκκινωπός	-
ωτός	φουντωτός, ξαπλωτός	-

1. Υπογράμμισε τα επίθετα στο παρακάτω κείμενο.

Από την κορυφή του βραχώδους λόφου παρατηρούσαμε τις πολύχρωμες σημαίες που ανέμιζαν στα σκάφη που είχαν ρίξει την άγκυρά τους στο λιμάνι της πόλης. Ήταν λες και ένα ατελείωτο πλήθος χόρευε στους ρυθμούς του δροσερού ανέμου που φυσούσε και ανακούφιζε σιγά-σιγά την πόλη από την αφόρητη ζέστη του καλοκαιριού. Ξαφνικά ακούστηκε ένας δυνατός ήχος. Το πρώτο πυροτέχνημα έσκασε στον ουρανό γεμίζοντάς τον με πολύχρωμες ακτίνες. Η γιορτή στο λιμάνι είχε μόλις αρχίσει.

2. Να συμπληρώσεις ένα κατάλληλο επίθετο δίπλα σε καθένα από τα παρακάτω ουσιαστικά.

- ουρανός
- θάλασσα
- σκύλος
- άνθρωπος
- λουλούδια
- ταξίδι
- ζωή
- δρόμος
- παιδί
- βιβλίο

3. Να σχηματίσεις το κατάλληλο επίθετο από τα παρακάτω ουσιαστικά και να γράψεις εκ νέου την φράση στην διπλανή στήλη όπως στο παράδειγμα.

Τα προϊόντα του εμπορίου	Τα εμπορικά προϊόντα
Μια ημέρα του φθινοπώρου	
Ένα βάζο από γυαλί	
Ο ύπνος του μεσημεριού	
Ένα ηλιοβασίλεμα του χειμώνα	
Ένα σπίτι από πέτρα	
Η έξοδος της νύχτας	

4. Ξαναγράψω το κείμενο εμπλουτίζοντάς το με επίθετα, αφού πρώτα υπογραμμίσω τα ουσιαστικά.

Οι ταξιδιώτες περπατούσαν στο δάσος. Είχαν φτάσει ως εκεί μ' ένα λεωφορείο. Πατούσαν τον δρόμο που τους δυσκόλευε. Συνάντησαν πηγές, λιμνούλες και καταρράχτες. Είδαν ελάφια, σκιουράκια και βατράχια. Τα δέντρα τους πρόσφεραν τον ίσκιό τους. Εντυπωσιάστηκαν από τους βράχους και τους γκρεμούς. Τέλος έφτασαν σ' ένα οροπέδιο για να ξεκουραστούν. Αυτή η εκδρομή έμοιαζε μ' ένα όνειρο.

5. Γράφω τα αντίθετα των επιθέτων:

ΚΟΝΤΙΝΟΣ	:	βαρύς:
πλούσιος	:	στενός:
νέος	:	πυκνός:
ζεστός	:	λεπτός:
γνωστός	:	ρηχός :
άνοστος	:	λείος:
φθηνός	:	λιγνός:
αβλαβής	:	αστείος:
ψηλός :	πικρός:
ίσιος :	σπάνιος:
ολόκληρος :	δύσκολος:
αμίλητος	:	άδικος:
ήμερος	:	ώριμος:

Τα γένη των επιθέτων

1. Υπογράμμισε τα επίθετα στο παρακάτω κείμενο. Έπειτα, γράψε το καθένα από κάτω στα τρία του γένη.

Η φουρτουνιασμένη θάλασσα απλωνόταν παντού. Τα κύματα έσκαγαν με δύναμη στα μυτερά βράχια και οι σταγόνες τους έμοιαζαν παγωμένες καθώς ακουμπούσαν στο δέρμα μας που είχε πάρει αλμυρή γεύση από το πολύ αλάτι του θαλασσινού νερού. Τα κατάμαυρα, πυκνά και απειλητικά σύννεφα που είχαν κατακλύσει τον ουρανό 'έφτυναν' κάθε τόσο ξαφνικούς κεραυνούς που έμοιαζαν να μαστιγώνουν τα αγριεμένα νερά. Οι γλάροι, πάντα ακούραστοι, πετούσαν γρήγορα μακριά από το κακότυχο καράβι μας και νιώθαμε πως μαζί τους έπαιρναν τις τελευταίες ελπίδες μας.

Αρσενικό

Θηλυκό

Ουδέτερο

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τον σωστό τύπο των επιθέτων που προέρχονται από τις λέξεις των παρενθέσεων.

Άκουσα στο δελτίο ειδήσεων πως αύριο ο καιρός θα είναι (βροχή) γι' αυτό καλύτερα να πάρεις μαζί σου μια ομπρέλα.

Εκείνο το (μετάξι) φόρεμά σου μου αρέσει πάρα πολύ!

Όλη η οικογένεια συγκεντρώνεται για το (μεσημέρι) φαγητό.

Τον επόμενο μήνα θα επισκεφθούμε το (αρχαιολογία) και το (πόλεμος) μουσείο της πόλης.

Εξετάσαμε πολλά (ιστορία) γεγονότα για την εργασία μας.

Το (ταξίδι) μας γραφείο οργανώνει (εβδομάδα) εκδρομές σε διάφορες (Ευρώπη) χώρες.

Το (θάλασσα) νερό μολύνεται από τις (άνθρωπος) δραστηριότητες με αποτέλεσμα να παρατηρούμε (σημασία), (οικολογία) καταστροφές.

Παίρνουμε μέτρα για να μειωθούν τα (τροχός) ατυχήματα.

Επίθετα σε -ινος

Τα επίθετα αυτά που συνήθως προέρχονται από ουσιαστικά που δηλώνουν κάποιο υλικό ή από ουσιαστικά και επιρρήματα που φανερώνουν τόπο και χρόνο, γράφονται με γιώτα (ι) στην κατάληξη.

π.χ. μακρινός, κοντινός, γυάλινος, ξύλινος, χθεσινός, σημερινός

Εξαιρούνται: τα παρακάτω επίθετα που έχουν τις εξής καταλήξεις:

- **-εινός:** φωτεινός, ορεινός, σκοτεινός, ταπεινός, ελεεινός, υγιεινός, ανθυγιεινός, δεινός
- **-υνος:** υπεύθυνος, ανεύθυνος, επικίνδυνος, ακίνδυνος, επώδυνος, ανώδυνος, χαρμόσυνος
- **-οινός:** κοινός
- **-ηνός:** φτηνός

1. Να συμπληρώσεις το γράμμα που λείπει.

η χάρτ_νη τσάντα
το ορ_νό χωριό
τα φτ_νά παπούτσια
το ανώδ_νο χτύπημα
ο υπεύθ_νος άνθρωπος
το πρω_νό ξύπνημα

το κρυστάλλ_νο βάζο
η φωτ_νή αίθουσα
η κ_νή γνώμη
το θαλασσ_νό νερό
οι ανθυγι_νές τροφές
το ακίνδ_νο φάρμακο

Κλίση επιθέτων

1. Κλίνω:

ο ακούραστος δάσκαλος, η δυνατή βροχή, το ακριβό δώρο

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

2. Κλίνω:

ο αρχαίος ναός, η ανήσυχη μέλισσα, το νηστικό άλογο

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

3. Κλίνω:

ο κακός άνθρωπος, η όμορφη γυναίκα, το αδέξιο πλέξιμο

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			

4. Κλίνω:

ο ευγενικός καφετζής, η πονηρή αλεπού, το μεταξωτό ύφασμα

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			

5. Κλίνω:

ο φωτεινός ήλιος, η επίπονη άσκηση, το αιχμηρό βέλος

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			

Επίθετα και μετοχές

Την ίδια λειτουργία με τα επίθετα έχουν συνήθως και οι κλιτές μετοχές (της παθητικής φωνής) των ρημάτων, αυτές που τελειώνουν σε **-μένος, -μένη, -μένο** και κλίνονται όπως τα επίθετα σε -ος, -η, -ο. Προσέχουμε τις καταλήξεις των λέξεων για να ξεχωρίζουμε τι μέρος του λόγου είναι.

1. Στο παρακάτω κείμενο να υπογραμμίσεις τα επίθετα και να κυκλώσεις τις μετοχές.

Μια ηλιόλουστη μέρα κάναμε χαρούμενοι μια βόλτα στην εξοχή. Ούτε ένα σύννεφο δεν υπήρχε στον καταγάλανο ουρανό και δεχόμασταν με ευχαρίστηση τις ζεστές ακτίνες του ήλιου στο ταλαιπωρημένο μας κορμί. Βλέπετε, η εβδομάδα που τελείωνε ήταν δύσκολη και κουραστική. Είχαμε πολλή ανάγκη μια όμορφη μέρα σαν κι αυτή για να ξεκουραστούμε και, καθώς πλησιάζαμε στον προορισμό μας και θαυμάζαμε το υπέροχο, ανθισμένο τοπίο, νιώθαμε ευτυχισμένοι και τυχεροί που η φύση μας είχε φερθεί τόσο φιλικά.

Το επίθετο ο πολύς, η πολλή , το πολύ

Το επίθετο ο πολύς, η πολλή, το πολύ συνοδεύει ή προσδιορίζει ουσιαστικά και κλίνεται και στα τρία γένη.

π.χ. ο **πολύς** στρατός, η **πολλή** ζέστη, το **πολύ** νερό, οι **πολλοί** ταξιδιώτες, οι **πολλές** εικόνες, τα **πολλά** χαρίσματα

Κλίνεται ως εξής:

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
Ενικός Αριθμός			
Όνομ.	ο πολύς	η πολλή	το πολύ
Γεν.	του πολύ (πολλού)	της πολλής	του πολύ (πολλού)
Αιτ.	τον πολύ	την πολλή	το πολύ
Κλητ.	-	-	-
Πληθυντικός Αριθμός			
Όνομ.	οι πολλοί	οι πολλές	τα πολλά
Γεν.	των πολλών	των πολλών	των πολλών
Αιτ.	τους πολλούς	τις πολλές	τα πολλά
Κλητ.	(πολλοί)	(πολλές)	(πολλά)

1. Σχημάτισε μια πρόταση με καθένα από τα επίθετα που βρίσκονται μέσα στην παρένθεση.

(πολύ, πολλοί, πολλή, πολλά, πολλές)

.....

.....

.....

.....

2. Συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις βάζοντας το επίθετο πολύς στον κατάλληλο τύπο.

- Στην πλατεία είχε μαζευτεί _____ κόσμος.
- Οι αθλητές έκαναν _____ θόρυβο στα αποδυτήρια.
- Μας επισκέφθηκαν _____ ξένοι στις διακοπές.
- Ο πατέρας είχε _____ δουλειά σήμερα.
- Αυτές τις μέρες έκανε _____ κρύο.
- Στην πόλη έπεσε _____ βροχή.
- Αύριο έχω _____ μαθήματα και _____ εργασίες.
- Οι _____ εργάτες κάνουν _____ δουλειά.
- Πρέπει να ακούγονται οι γνώμες _____ ανθρώπων.
- Οι δρόμοι της πόλης είχαν _____ φασαρία.
- Στη βιβλιοθήκη μου έχω _____ βιβλία.

3. Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων με τον σωστό τύπο του επιθέτου ο πολύς – η πολλή - το πολύ

- Παρακολουθούσα στο μάθημα με προσοχή.
- φορές δεν κοιτάω την ώρα όταν παίζω και ξεχνιέμαι.
- Τα παιδιά στην αυλή κάνουν φασαρία.
- Στον ζωολογικό κήπο είδαμε Ειδών διαφορετικά πτηνά.
- Μου έφτιαξε ένα χειροποίητο φυλαχτό με αγάπη.
- Στις μέρες μας άνθρωποι επιλέγουν να ζήσουν στο εξωτερικό.

4. Συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα.

Ενικός αριθμός			
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
ονομ.	ο πολύς θόρυβος		

5. Συμπληρώνω τα κενά των προτάσεων με τον κατάλληλο τύπο του επιθέτου πολύς-πολλή-πολύ ή με το επίρρημα πολύ:

Θυμάμαι...

- Το επίθετο πολύς-πολλή-πολύ συνοδεύει τα ουσιαστικά.
- Το επίρρημα πολύ απαντάει στην ερώτηση «πόσο;» και συνοδεύει τα ρήματα.

- Δεν ανησυχώ για τα αποτελέσματα των εξετάσεων.
- Τον υποδέχτηκαν στο σπίτι με ενθουσιασμό.
- φορές ξεχνάει να τακτοποιήσει το γραφείο του.
- Τα λόγια είναι φτώχεια.
- Δεν έχω γείτονες.
- Πέρασε καιρός από τότε που ταξιδέψατε με το πλοίο;
- Μου έλειψες !
- Η δουλειά τρώει τον αφέντη!
- Όπου λαλούν κοκόρια, αργεί να ξημερώσει.
- Θα ήθελα να πάω στη Ρόδο φέτος το καλοκαίρι.

Οι βαθμοί των επιθέτων

Ποιοι είναι οι βαθμοί των επιθέτων και τι φανερώνουν

Δύο ή περισσότερα επίθετα μπορεί να έχουν μια ιδιότητα, ή ποιότητα, όμως να μην την έχουν (φανερώνουν) στον ίδιο βαθμό. Γι' αυτό πολλές φορές τα επίθετα χρειάζονται διαφορετικές καταλήξεις για να φανερώσουν αυτόν τους τον βαθμό κι έτσι σχηματίζουν συγκεκριμένους τύπους λέξεων. Οι τύποι αυτοί ονομάζονται βαθμοί των επιθέτων.

Οι βαθμοί των επιθέτων είναι τρεις:

1. **Ο θετικός βαθμός** → Το επίθετο που βρίσκεται σε θετικό βαθμό φανερώνει μονάχα πως το ουσιαστικό που συνοδεύει έχει μια ιδιότητα ή ποιότητα (Δηλαδή δείχνει απλά **τι** είναι το ουσιαστικό). π.χ. Ο Ταΰγετος είναι **ψηλό** βουνό.
2. **Ο συγκριτικός βαθμός** → Το επίθετο που βρίσκεται σε συγκριτικό βαθμό φανερώνει πως ένα ουσιαστικό έχει μι ιδιότητα ή ποιότητα σε μεγαλύτερο βαθμό από ένα άλλο. π.χ. Ο Ταΰγετος είναι **ψηλότερο** (ή **πιο ψηλό**) βουνό από το Μαίναλο.
3. **Ο υπερθετικός βαθμός** → Το επίθετο που βρίσκεται σε υπερθετικό βαθμό φανερώνει πως ένα ουσιαστικό έχει μια ιδιότητα ή ποιότητα σε **πολύ μεγάλο βαθμό** ή σε **βαθμό ανώτερο από όλα τα όμοιά του**. Πιο συγκεκριμένα:
 - Όταν το επίθετο φανερώνει πως το ουσιαστικό που συγκρίνεται με όλα τ' άλλα του ίδιου είδους έχει σε πιο μεγάλο βαθμό την ιδιότητα ή ποιότητα που εκφράζει, τότε λέμε ότι το επίθετο είναι σε **σχετικό υπερθετικό**. π.χ. Ο Ταΰγετος είναι **το ψηλότερο** (ή **το πιο ψηλό**) βουνό της Πελοποννήσου.
 - Όταν το επίθετο φανερώνει πως το ουσιαστικό έχει κάποιο γνώρισμα σε πολύ μεγάλο βαθμό, χωρίς να γίνεται σύγκριση με άλλα ουσιαστικά, τότε λέμε ότι το επίθετο είναι σε **απόλυτο υπερθετικό**. π.χ. Ο Ταΰγετος είναι **ψηλότερο** βουνό.

Ορισμός!

Ο συγκριτικός και ο υπερθετικός βαθμός ενός επιθέτου λέγονται με μια λέξη παραθετικά του επιθέτου.

Πώς σχηματίζονται τα παραθετικά των επιθέτων

Ο συγκριτικός βαθμός σχηματίζεται:

1. Μονολεκτικά (με μία λέξη) βάζοντας στο θέμα του θετικού βαθμού του επιθέτου τις καταλήξεις:
 - **-ότερος, -ότερη, -ότερο**, όταν το επίθετο τελειώνει σε **-ος, -η, -ο**. π.χ. (δυνατός), ο δυνατότερος, η δυνατότερη, το δυνατότερο
 - **-ύτερος, ύτερη, -ύτερο**, όταν το επίθετο τελειώνει σε **-ύς, -ιά, -ύ**. π.χ. (βαθύς), ο βαθύτερος, η βαθύτερη, το βαθύτερο
 - **-έστερος, -έστερη, -έστερο**, όταν το επίθετο τελειώνει σε **-ης, -ης, -ες**. π.χ. (ακριβής), ο ακριβέστερος, η ακριβέστερη, το ακριβέστερο
2. Περιφραστικά (με δύο λέξεις), βάζοντας μπροστά από τον θετικό βαθμό του επιθέτου τη λέξη **πιο**.
π.χ. (όμορφος), πιο όμορφος, πιο όμορφη, πιο όμορφο

Ο υπερθετικός βαθμός σχηματίζεται:

- Ο **σχετικός υπερθετικός** σχηματίζεται πάντα **περιφραστικά** βάζοντας μπροστά από τον **συγκριτικό** βαθμό του επιθέτου τα άρθρα **ο, η, το**. π.χ. ο ομορφότερος, η ομορφότερη, το ομορφότερο
- Ο **απόλυτος υπερθετικός** σχηματίζεται:

1. Μονολεκτικά (με μία λέξη) βάζοντας στο θέμα του θετικού βαθμού του επιθέτου τις καταλήξεις:

- **-ότατος, -ότατη, -ότατο**, όταν το επίθετο τελειώνει σε **-ος, -η, -ο**. π.χ. (ωραίος), ωραιότατος, ωραιότατη, ωραιότατο
- **-ύτατος, ύτατη, -ύτατο**, όταν το επίθετο τελειώνει σε **-ύς, -ιά, -ύ**. π.χ. (βαθύς), βαθύτατος, βαθύτατη, βαθύτατο
- **-έστατος, -έστατη, -έστατο**, όταν το επίθετο τελειώνει σε **-ης, -ης, -εξ**. π.χ. (ακριβής), ακριβέστατος, ακριβέστατη, ακριβέστατο

2. Περιφραστικά (με δύο λέξεις), βάζοντας μπροστά από τον θετικό βαθμό του επιθέτου το επίρρημα **πολύ ή πάρα πολύ**.

π.χ. (όμορφος), πολύ όμορφος, πολύ όμορφη, πολύ όμορφο

Συγκεντρωτικός πίνακας των παραθετικών

Θετικός	Συγκριτικός	
	<u>Μονολεκτικά</u>	<u>Περιφραστικά</u>
όμορφος	ομορφότερος	πιο όμορφος
βαθύς	βαθύτερος	πιο βαθύς
ακριβής	ακριβέστερος	πιο ακριβής

Υπερθετικός		
Σχετικός Υπερθετικός	Απόλυτος Υπερθετικός	
<u>Περιφραστικά</u>	<u>Μονολεκτικά</u>	<u>Περιφραστικά</u>
ο ομορφότερος / ο πιο όμορφος	ομορφότατος	πολύ όμορφος
ο βαθύτερος / ο πιο βαθύς	βαθύτατος	πολύ βαθύς
ο ακριβέστερος / ο πιο ακριβής	ακριβέστατος	πολύ ακριβής

Ανώμαλα παραθετικά

Μερικά επίθετα σχηματίζουν τα μονολεκτικά παραθετικά από διαφορετική ρίζα ή διαφορετικά από τα άλλα επίθετα. Τα παραθετικά αυτά ονομάζονται ανώμαλα και είναι τα ακόλουθα:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
καλός	καλύτερος	άριστος
κακός	χειρότερος	χείριστος / κάκιστος
μικρός	μικρότερος	ελάχιστος
μεγάλος	μεγαλύτερος	μέγιστος
λίγος	λιγότερος	ελάχιστος
πολύς	περισσότερος	πλείστος
απλός	απλούστερος	απλούστατος

1. Συμπληρώνω την ακροστιχίδα γράφοντας τα επίθετα στο συγκριτικό ή υπερθετικό βαθμό.

1) Π	1) πολύς (συγκριτικός)
2) Α	2) καλός (υπερθετικός)
3) Ρ	3) ρηχή (συγκριτικός)
4) Α	4) αγενής (υπερθετικός)
5) Θ	5) θετικός (υπερθετικός)
6) Ε	6) λίγος (υπερθετικός)
7) Τ	7) ταχύς (υπερθετικός)
8) Ι	8) ικανός (υπερθετικός)
9) Κ	9) καλή (συγκριτικός)
10) Α	10) αγνός (συγκριτικός)

2. Σχηματίζω τα παραθετικά των επιθέτων:

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ (ΜΟΝΟΛΕΚΤΙΚΑ)	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ (ΜΟΝΟΛΕΚΤΙΚΑ)
ωραίος		
τίμιος		
γενναίος		
νέος		
καθαρός		
παχύς		
βαρύς		
φαρδύς		

3. Στον παρακάτω πίνακα συμπληρώνω τα περιφραστικά παραθετικά των επιθέτων.

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΣΧΕΤΙΚΟΣ ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
ψηλός			
μικρός			
ωραίος			
καθαρός			
καλός			
άδειος			

Αριθμητικά επίθετα

Αριθμητικά επίθετα είναι εκείνα που φανερώνουν **αριθμούς**. Χρησιμοποιούμε τα αριθμητικά επίθετα για να δείξουμε ποσότητα, σειρά, από πόσα μέρη αποτελείται κάτι, πόσες φορές μεγαλύτερο είναι κάτι από κάτι άλλο, μονάδες που αποτελούν ένα σύνολο.

- Τα αριθμητικά που φανερώνουν ποσότητα λέγονται **απόλυτα**.
(ένα, δύο, οχτώ, είκοσι πέντε, εκατόν εξήντα τρία, κοκ)
- Τα αριθμητικά που φανερώνουν ποια σειρά έχει κάτι λέγονται **τακτικά**.
(πρώτος, όγδοος, εικοστός πέμπτος, εκατοστός εξηκοστός τρίτος, κοκ)

1. Στον παρακάτω πίνακα γράφω δίπλα από τους αριθμούς τα απόλυτα και τα τακτικά αριθμητικά:

ΑΡΙΘΜΟΙ	ΑΠΟΛΥΤΑ	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ	ΤΑΚΤΙΚΑ	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ
1	Ένας, μία ή μια, ένα		Πρώτος, -η, -ο	
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

9		
10		
11		
12		
20		
30		
40		
50		
60		
70		
80		
90		
900		
1000		

2. Συμπληρώνω τις προτάσεις με το κατάλληλο αριθμητικό:

Το έτος έχει _____ μήνες και _____ εποχές. Κάθε εποχή έχει _____ μήνες και κάθε μήνας _____ ή _____ ημέρες.

Ο Φεβρουάριος έχει _____ ημέρες και κάθε _____ έτη έχει _____ ημέρες. Ο Γενάρης είναι ο _____ μήνας του έτους, ο Μάρτης είναι ο _____ μήνας και ο Δεκέμβρης είναι ο _____ μήνας.

3. Συμπληρώνω τον πίνακα με το κατάλληλο αριθμητικό:

	<i>δεκατρία</i>	<i>δέκατος τρίτος</i>
13		
19		
21		
32		
43		
54		
65		
76		
87		
98		
100		
400		
900		
1000		

Οι αντωνυμίες

Αντωνυμίες

Οι λέξεις που μπαίνουν αντί για τα ονόματα λέγονται αντωνυμίες. Υπάρχουν οχτώ είδη αντωνυμιών. (προσωπικές, κτητικές, αυτοπαθείς, δεικτικές, ερωτηματικές, αόριστες, οριστικές, αναφορικές)

Προσωπικές Αντωνυμίες

- Οι αντωνυμίες που φανερώνουν τα τρία πρόσωπα του λόγου λέγονται προσωπικές αντωνυμίες.

- Οι προσωπικές αντωνυμίες είναι:

εγώ, εσύ, αυτός, αυτή αυτό (εμείς, εσείς, αυτοί, αυτές, αυτά)

- Οι προσωπικές αντωνυμίες σχηματίζουν δύο τύπους: **τους δυνατούς και τους αδύνατους**. Αδύνατοι είναι αυτοί που βρίσκονται μέσα στις παρενθέσεις (π.χ.: μου, σου, του ...). Όλοι οι άλλοι αποτελούν τους δυνατούς τύπους.

Διάκριση Προσωπικών Αντωνυμιών - Οριστικών Άρθρων

Δεν πρέπει να μπερδεύουμε κάποιους τύπους του οριστικού άρθρου με ορισμένους αδύνατους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας του γ' προσώπου. Π.χ.:

Του μίλησες για το θέμα μας; (αντωνυμία)

Το αποτέλεσμα του αγώνα είναι δίκαιο. (άρθρο)

Για να τα ξεχωρίζουμε πρέπει να θυμόμαστε:

- Μετά τα άρθρα υπάρχει **ουσιαστικό**. (Π.χ.: Πήγε σινεμά με τους φίλους του.)
- Μετά τις αντωνυμίες (ή πριν) υπάρχει **ρήμα**. (Πχ: Τον πρόσταξε να φύγει.)

Ασκήσεις

1. Κύκλωσε τις προσωπικές αντωνυμίες στις παρακάτω προτάσεις:
 - Εγώ και εσύ είμαστε φίλες.
 - Εμείς και εσείς συμμετέχουμε στον ίδιο διαγωνισμό.
 - Αυτός υπαγορεύει, εσύ γράφεις.
 - Εγώ σε ακούω προσεκτικά.

2. Υπογράμμισε τις προσωπικές αντωνυμίες και κύκλωσε τα οριστικά άρθρα στις παρακάτω προτάσεις:
 - Τον άκουσες τον θόρυβο;
 - Σου το έφερα το βιβλίο που μου είχες δανείσει.
 - Μας ανακοίνωσαν τα ευχάριστα νέα.
 - Τους επέστρεψα τις εργασίες.
 - Δώσε μου, σε παρακαλώ, το μολύβι και το τετράδιο.

3. Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσεις τα άρθρα και να κυκλώσεις τους αδύνατους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας.
 - A) Απ' όλα τα αθλήματα, περισσότερο του αρέσει το ποδόσφαιρο.
 - B) Τα νέα που της είπα, μάλλον δεν της άρεσαν.
 - Γ) Σας αρέσει το γλυκό; Το έφτιαξα μαζί με τη γιαγιά μου.
 - Δ) Τον Περικλή τον θέλουν όλοι για φίλο.

Ε) Τους είδα που έκαναν ποδήλατο όλοι μαζί.

ΣΤ) Δεν είδα το εμπόδιο και χτύπησα το χέρι μου.

Ζ) Τη Χριστίνα δεν τη θέλουν για παρέα γιατί τους χαλάει το παιχνίδι.

Η) Τους γονείς σου να τους αγαπάς και να τους προσέχεις.

Θ) Του αρέσουν πολύ οι τηγανιτές πατάτες.

Ι) Χάλασε το αυτοκίνητο και θα το πάω στο συνεργείο αύριο.

Ια) Του είπα, αν θέλει, να φέρει και τον αδερφό του.

Κτητικές αντωνυμίες

Κτητικές λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν σε ποιόν **ανήκει** κάτι.

Αυτές είναι:

οι λέξεις: μου, σου, του, της, μας, σας, τους, όταν ακολουθούν ένα ουσιαστικό(βιβλίο μου, θρανίο σου, σπίτι μας, κ.λ.π.)

το επίθετο δικός, δική, δικό.(δικό μου βιβλίο, δικό σου θρανίο, δική σου σάκα, δικό του παιχνίδι, κ.λ.π.).

Άσκηση

Να υπογραμμίσετε τις κτητικές αντωνυμίες στις παρακάτω προτάσεις, με μπλε στυλό και τις προσωπικές με κόκκινο.

1. Το αυτοκίνητό μου βρίσκεται έξω από το σπίτι σου.
2. Αυτό το τετράδιο είναι δικό μου και βρίσκεται πάνω στο θρανίο σου.
3. Τα παιχνίδια μας είναι καινούρια και καλύτερα από τα δικά τους.
4. Το δικό μας σπίτι είναι πιο ψηλό από το δικό τους.
5. Αυτός τους χάρισε τα χρήματα που του χρωστούσαν.
6. Το βράδυ, με κοιμίζει η μαμά μου και με σκεπάζει καλά.
7. Κατόρθωσε να τους στείλει στο σπίτι τους.
8. Το είπαμε του σκύλου μας κι ο σκύλος της ουράς του.
9. Φύλαγε τα ρούχα σου, να έχεις τα μισά.
10. Το πορτοφόλι σου το βρήκα στο δωμάτιό μου.
11. Το μάθημά μας, μιλάει για τη δική μας ιστορία.
12. Το δικό μας κράτος και τη δική μας πατρίδα υπερασπιζόμαστε πάντα.
13. Η προσοχή μας πρέπει να στραφεί στο δικό μας αντικείμενο.
14. Η δική μας δύναμη είναι η θέλησή μας.
15. Μας είπαν, να έχουμε «τα μάτια μας ανοιχτά».

Δεικτικές αντωνυμίες

Δεικτικές λέγονται οι αντωνυμίες, που τις χρησιμοποιούμε για να δείχνουμε κάτι χωρίς να το ονομάζουμε. Αυτές είναι:

Αυτός, αυτή, αυτό. Τις χρησιμοποιούμε για να δείξουμε όσα βρίσκονται κοντά μας.

(Ε)τούτος, (ε)τούτη, (ε)τούτο. Τις χρησιμοποιούμε για να δείξουμε όσα βρίσκονται πολύ κοντά μας.

Εκείνος, εκείνη, εκείνο. Τις χρησιμοποιούμε για να δείξουμε όσα βρίσκονται μακριά μας.

Τέτοιος, τέτοια, τέτοιο. Τις χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ποιότητα.

Τόσος, τόση, τόσο. Τις χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ποσότητα.

Άσκηση

Να συμπληρώσετε με την κατάλληλη δεικτική αντωνυμία τις παρακάτω προτάσεις.

..... το σπίτι είναι δικό μου (δείχνουμε το σπίτι από μακριά).

..... το μολύβι είναι δικό σου (κρατάς το μολύβι).

..... ήταν σε όλη τη ζωή του.(μιλάς για την ποιότητα του ανθρώπου).

..... μεγάλο ήταν το κύμα που σηκώθηκε (δείχνεις το μέγεθος)

..... είναι ο δάσκαλός μου(ο δάσκαλος σου είναι λίγο μακριά).

..... είναι το αυτοκίνητό μου(δείχνεις το αυτοκίνητό σου, από μακριά).

..... είναι η μαμά μου (δείχνεις τη μαμά σου από μακριά)

Αυτοπαθείς Αντωνυμίες

Οι αυτοπαθείς αντωνυμίες μάς δείχνουν ότι το ίδιο πρόσωπο ενεργεί αλλά και δέχεται την ενέργεια του ρήματος.

Η αντωνυμία ο εαυτός μου σχηματίζει και τα τρία πρόσωπα στους δύο αριθμούς.

Οι αυτοπαθείς αντωνυμίες μάς δείχνουν ότι το ίδιο πρόσωπο ενεργεί αλλά και δέχεται την ενέργεια του ρήματος.

Η αντωνυμία ο εαυτός μου σχηματίζει και τα τρία πρόσωπα στους δύο αριθμούς

ΑΣΚΗΣΗ

Να υπογραμμίσεις τις αυτοπαθείς αντωνυμίες στις παρακάτω προτάσεις:

- Κατηγορεί τον εαυτό του για ό,τι έγινε.
- Τον συμβούλεψα να φροντίζει τον εαυτό του.
- Εσύ ο ίδιος είσαι εχθρός του εαυτού σου.
- Δεν αναγνωρίζω πια ούτε τον εαυτό μου.
- Με το κάπνισμα βλάπτετε τους εαυτούς σας.

Οριστικές αντωνυμίες

Είναι οι αντωνυμίες που χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να ορίσουμε και να ξεχωρίσουμε κάτι από άλλα του ίδιου είδους

• Οι οριστικές αντωνυμίες είναι:

ο ίδιος – η ίδια – το ίδιο, π.χ. «Θα πάει ο ίδιος (και όχι κάποιος άλλος) να το φέρει» και

μόνος – μόνη – μόνο, π.χ. «Το έκανα μόνος μου (και όχι με κάποιους άλλους)».

1. Στις παρακάτω προτάσεις συμπληρώστε τα κενά, επιλέγοντας την οριστική αντωνυμία που ταιριάζει (μόνος μου, ο ίδιος)

A) Μερικές φορές φοβάμαι να κοιμάμαι στο σπίτι, όταν όλοι λείπουν.

B) Ο αδερφός μου κι εγώ έχουμε προτιμήσεις στις γεύσεις παγωτού.

Γ) Κάποια προβλήματα μαθηματικών τα λύνουμε όλοι με τρόπο, ενώ κάποια άλλα ο καθένας με διαφορετικό.

Δ) Η Αγγελική έφτιαξε ένα κολιέ για τη μαμά της, χωρίς καμία βοήθεια.

Ε) Πήγαν στη θεατρική παράσταση, αφού δεν ήθελε να έρθει κανείς μαζί τους.

Στ) Σήμερα στην τάξη ήταν παρών ο διευθυντής του σχολείου.

Ζ) Έφαγε όλο το φαγητό

Αναφορικές αντωνυμίες

Αναφορικές λέγονται οι αντωνυμίες με τις οποίες ολόκληρη η πρόταση αναφέρεται σε μια λέξη. Αυτές είναι:

- τα άκλιτα **που, ό,τι**
π.χ. κοιτάζε σαν παιδί **που** τα καταλαβαίνει όλα, μάζευε **ό,τι** έβρισκε
- **ο οποίος, η οποία, το οποίο**
π.χ. το σχολείο **στο οποίο** έμαθε τα πρώτα του γράμματα ο γιατρός
- **όποιος, όποια, όποιο**
π.χ. **όποιος** έρθει πρώτος θα πάρει το κύπελλο, **όποια** γράψει καλύτερα θα κερδίσει ένα ταξίδι.
- **όσος, όση, όσο**
π.χ. φάε **όσο** θέλεις, τράβα με **όση** δύναμη μπορείς

Προσοχή! Το αναφορικό **ό,τι** γράφεται με υποδιαστολή και μπορούμε να το αντικαταστήσουμε με το **οτιδήποτε** (π.χ. έκανε **ό,τι** ήθελε). Έτσι ξεχωρίζει από τον ειδικό σύνδεσμο **ότι** (π.χ. μου είπε **ότι** θα έρθει στο σπίτι μου)

1. Συμπληρώνω τις προτάσεις με τις αναφορικές αντωνυμίες που βρίσκονται στην παρένθεση:
(που, ο οποίος, όποιος, όσος, ό,τι)

Θα κάνω περνά από το χέρι μου για να σε βοηθήσω.

Έχω φάει τόσα παγωτά και ο αδερφός μου.

Ο κύριος με βοήθησε ήταν πολύ ευγενικός.

Διαβάζω το βιβλίο έχω δανειστεί από τη βιβλιοθήκη.

..... βιάζεται, σκοντάφτει.

2. Συμπληρώνω τα κενά με ό,τι ή ό,τι.

Αγόρασα μου ήταν απαραίτητο.

Ήθελε να μου πει θα πάει εκδρομή.

Μου έδωσε του ζήτησα.

Μου είπε θα γυρίσει γρήγορα κι αν συμβεί.

Το ξέρει είναι πολύ επιδέξια πιανίστρια.

Προσπάθησε να κάνεις χρειάζεται.

Αόριστες αντωνυμίες

Όταν μιλάμε για κάποιον ή για κάτι που δεν γνωρίζουμε ή δεν μας ενδιαφέρει να προσδιορίσουμε, χρησιμοποιούμε τις αόριστες αντωνυμίες.

Οι αόριστες αντωνυμίες είναι οι εξής:

- **κάποιος, κάποια, κάποιο**
- **ένας, μία, ένα**
- **καθένας, καθεμία / καθεμιά, καθένα**
- **κανείς / κανένας, καμία / καμιά, κανένα**
- **μερικοί, μερικές, μερικά (μόνο στον πληθυντικό αριθμό)**
- **άλλος, άλλη, άλλο**

Άσκηση

Να υπογραμμίσεις τις αόριστες αντωνυμίες στις παρακάτω προτάσεις :

- Δεν υπάρχει καμία πιθανότητα να συμβεί αυτό.
- Κάθε άνθρωπος είναι μοναδική προσωπικότητα.
- Άλλοι φώναζαν, κάποιοι έτρεχαν ,κάποιοι άλλοι παρέμεναν ψύχραιμοι.
- Δεν περνάς από το σπίτι μου καμιά μέρα να τα πούμε;
- Αντιμετωπίζει με καχυποψία καθετί που δεν καταλαβαίνει.

Ερωτηματικές Αντωνυμίες

Οι αντωνυμίες που χρησιμοποιούμε για να κάνουμε ερωτήσεις λέγονται ερωτηματικές αντωνυμίες.

Οι ερωτηματικές αντωνυμίες είναι οι εξής:

το άκλιτο τι

π.χ. Τι είναι αυτό που κρατάς;

Τι κάνεις;

ποιος, ποια, ποιο

π.χ. Ποιος χτυπάει το κουδούνι;

Ποιο παιδί θέλει παγωτό;

πόσος, πόση, πόσο

π.χ. Πόση ώρα περιμένεις;

Πόσα χρωστάει;

Πολλές φορές χρησιμοποιούμε τη γενική **τινος** στον ενικό αριθμό αντί για τη γενική **ποιου/ ποιανού**.

π.χ. **Τινος** είναι το αυτοκίνητο;

αντί για **Ποιου/ Ποιανού** είναι το αυτοκίνητο;

1. Να συμπληρώσεις τα παρακάτω κενά με την κατάλληλη ερωτηματική αντωνυμία.

- Πόση ώρα θέλεις για να πας στη δουλειά σου;
- ώρα φεύγετε από τη δουλειά;
- Θα μου φέρεις από την Ισπανία;
- Μάντεψε Θα έρθει το βράδυ.
- Δηλαδή νομίζεις πως πρέπει να γίνει;
- Ξέρεις είμαι εγώ; φώναξε θυμωμένη η Ιωάννα.
- Θα προσέχει το μωρό όση ώρα εσύ θα λείπεις;
- Μα σ' έπιασε κι ασχολείσαι μαζί του;

2. Να συμπληρώσεις τα παρακάτω κενά με το ποιο ή πιο.

- Ποιο παιδί θα σηκωθεί στον πίνακα να λύσει την άσκηση;
- Σε μέρος της χώρας είχε πολύ ζέστη;
- Έλα λίγο νωρίς το βράδυ.
- Σε στενό να στρίψω για να έρθω στο σπίτι σου;
- Το βράδυ πρέπει να τρώμε λίγο φαγητό.
- Με πλοίο θα ταξιδέψετε στη Μυτιλήνη;
- Θα ήταν ευτυχισμένη αν είχε περισσότερα χρήματα.
- ζώο είναι το ψηλό;

3. Υπογραμμίστε τις οριστικές και κυκλώστε τις ερωτηματικές αντωνυμίες στις παρακάτω προτάσεις.

- α) Μάντεψε ποιος θα έρθει για τα γενέθλιά σου από το εξωτερικό!
- β) Η Μαρία και η Ειρήνη φροντίζουν μόνες τους το μικρό τους αδερφάκι.
- γ) Χρειάζομαι βοήθεια με τα ψώνια του σπιτιού. Δεν μπορώ να τα κάνω όλα μόνος μου.
- δ) Τι θα φάμε για βραδινό;
- ε) Πόση ώρα χρειάζεσαι για να φτάσεις στο σχολείο κάθε μέρα;
- στ) Πριν την προπόνηση κάνουμε πάντα τις ίδιες ασκήσεις. Λέγονται ασκήσεις προθέρμανσης.
- ζ) Σε ποια περιοχή μένεις;
- η) Πώς τα περάσατε στις διακοπές των Χριστουγέννων;

Οι μετοχές

Οι μετοχές

Ενεργητική Φωνή

Στην ενεργητική φωνή μετοχή έχει μόνο ο Ενεστώτας. Η μετοχή έχει κατάληξη –οντας και –ώντας. Όταν το (ο) δεν τονίζεται, είναι όμικρον, ενώ όταν τονίζεται είναι ωμέγα.

π.χ. δένω - δένοντας, πηδώνω - πηδώντας

Η μετοχή της ενεργητικής φωνής είναι άκλιτη.

Παθητική φωνή

Στην παθητική φωνή μετοχή έχει ο Παρακείμενος. Έχει την κατάληξη – μένος, –μένη, –μένο

π.χ. δένομαι – δεμένος, δεμένη, δεμένο, κοιμάμαι – κοιμισμένος, κοιμισμένη, κοιμισμένο

Η παθητική μετοχή ισοδυναμεί με επίθετο και κλίνεται όπως τα επίθετα.

Τα ρήματα που πριν από την κατάληξη έχουν τα σύμφωνα π, β, φ, ππ γράφονται στη μετοχή με δύο -μ-.

π.χ. γράφω - γραμμένος, ανάβω - αναμμένος

Ασκήσεις

1. Γράφω τη μετοχή του Ενεστώτα της ενεργητικής φωνής των παρακάτω ρημάτων:

τραγουδώ..... τρέχω..... παίζω.....
γελώ..... διαβάζω..... ξυπνώ.....
μιλάω..... φεύγω..... πλένω.....
ταξιδεύω..... κυνηγώ..... μένω.....

2. Γράφω τη μετοχή του Παρακειμένου της παθητικής φωνής των παρακάτω ρημάτων:

αγριεύω..... ποτίζω.....
πρήζω..... γράφω.....
αθροίζω..... φυτεύω.....
εκπαιδεύω..... ανοίγω.....
ανάβω..... δυστυχώ.....
μαθαίνω..... φοβάμαι.....
χτυπώ..... μολύνω.....
κάθομαι..... ευτυχώ.....

3. Στους παρακάτω πίνακες σχηματίζω τις ενεργητικές και παθητικές μετοχές των ρημάτων.

Ρήμα	Ενεργητική μετοχή	Παθητική μετοχή
πλένω		
κερδίζω		
ανάβω		
ράβω		
ζωγραφίζω		
κόβω		
σταματώ		
διαβάζω		
αγαπώ		
κλέβω		

Ρήμα	Ενεργητική μετοχή	Παθητική μετοχή
σκουπίζω		
μαγειρεύω		
ανάβω		
ράβω		
ξεσκονίζω		
ανακατεύω		
χτυπώ		
τελειώνω		
καθαρίζω		

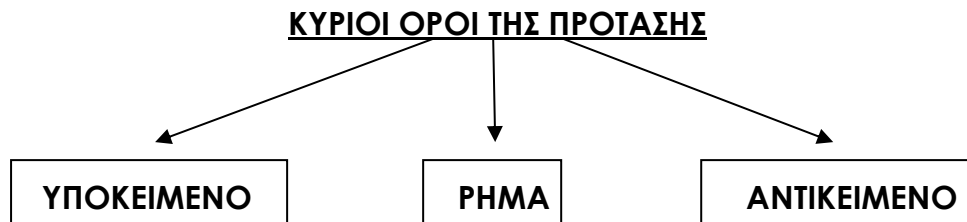

Το ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

Γνωριμία με το Υποκείμενο (Υ) και με το Αντικείμενο (Α) μιας πρότασης

Υποκείμενο

Είναι η λέξη που φανερώνει ποιος (πρόσωπο, ζώο ή πράγμα) κάνει κάτι, ή παθαίνει κάτι, ή βρίσκεται σε μια κατάσταση. Είναι σε πτώση **Ονομαστική**.

π.χ. **Η βροχή** πότισε τα χωράφια.

Ρήμα

Είναι η λέξη που μας δείχνει τι κάνει ή τι παθαίνει ή σε ποια κατάσταση βρίσκεται το υποκείμενο.

π.χ. Η βροχή **πότισε** τα χωράφια.

Αντικείμενο

Είναι η λέξη που μας δείχνει σε ποιον ή σε τι πηγαίνει αυτό (η ενέργεια) που κάνει το υποκείμενο. Είναι σε πτώση **Αιτιατική ή Γενική**.

π.χ. Η βροχή πλημμύρισε **τους δρόμους**.

Κατηγορούμενο

Υπάρχουν και λέξεις που μας πληροφορούν για μια ιδιότητα ή ένα χαρακτηριστικό που έχει το υποκείμενο του ρήματος. Οι λέξεις αυτές λέγονται **κατηγορούμενα** και δεν «κάνουν παρέα» με όλα τα ρήματα, αλλά

μόνο με ρήματα που συνδέουν το κατηγορούμενο με το υποκείμενο και γι' αυτό ονομάζονται **συνδεδετικά**.

Τέτοια ρήματα είναι: **είμαι, γίνομαι, φαίνομαι, γεννιέμαι, θεωρούμαι, μοιάζω, βρίσκομαι, διορίζομαι, αποδεικνύομαι, καλούμαι, ονομάζομαι, κρίνομαι, εκλέγομαι κ.α.**

Ασκήσεις

1. Υπογραμμίζω τη λέξη που απαντά στην ερώτηση «ποιος; ποια; ποιο;» στις παρακάτω προτάσεις και σημειώνω **Υ** για το υποκείμενο.
 - Ο δρόμος γέμισε ξερά φύλλα.
 - Ο ιερέας χτυπά την καμπάνα.
 - Ο ουρανός είναι συννεφιασμένος.
 - Ο μαθητής έλυσε το πρόβλημα.
 - Τα πουλιά κελαηδούν γλυκά.

2. Υπογραμμίζω τη λέξη που απαντά στην ερώτηση «τι; ποιον;» στις παρακάτω προτάσεις και σημειώνω **Α** για το αντικείμενο.
 - Ο ουρανός γέμισε σύννεφα.
 - Η μητέρα ποτίζει τα λουλούδια.
 - Ο σκύλος προστάτευσε το παιδί.
 - Οι βοσκοί παίζουν φλογέρα.
 - Ο ελαιοχρωματιστής βάφει τους τοίχους.

-
- 3. Σχηματίζω προτάσεις βάζοντας λέξεις στη σωστή σειρά (Υ+Ρ+Α).
Σημειώνω Υ πάνω από το υποκείμενο και Α πάνω από το αντικείμενο.
(Θυμάμαι: Αρχίζω με κεφαλαίο, τελειώνω με τελεία)

διαβάζει- την – ο- παππούς- εφημερίδα- του

φαγητό- το- τρώει- παιδί- το- του

τα- μητέρα- πιάτα- πλένει- η

τον- βοήθησα- εγώ- τραυματισμένο

φτιάχνουν- τα- φωλιές- πουλιά- τις- τους

4. Αφού διαβάσεις προσεκτικά τις προτάσεις, να συμπληρώσεις τον πίνακα.

	Υποκείμενο	Ρήμα	Αντικείμενο	Κατηγορούμενο
Η δασκάλα εξήγησε τις ασκήσεις.				
Η μητέρα μαγείρεψε το φαγητό.				
Ο αρχηγός της ομάδας εξήγησε το σχέδιο.				
Ο καιρός είναι αίθριος.				
Το καράβι ταξιδεύει.				
Η κατάσταση είναι δύσκολη.				
Ο Αλέξανδρος ονομάστηκε «Μέγας».				
Τα παιδιά κάνουν μία έρευνα.				
Ο Πέτρος γίνεται ώριμος σιγά-σιγά.				
Την εκδρομή κανόνισε ο πατέρας μας.				
Οι ασκήσεις λύνονται εύκολα.				
Η μητέρα φοράει το φόρεμά της.				
Ο Νίκος βάζει το σπίτι του.				
Η Χριστίνα φαίνεται κουρασμένη.				
Το ταξίδι ήταν άνετο.				

5. Με τις παρακάτω λέξεις σχημάτισε προτάσεις που να αποτελούνται από Υποκείμενο, Συνδετικό ρήμα και Κατηγορούμενο.

Τα έπιπλα	διορίστηκε	καινούργια	Ο λόφος	λέγεται
φαίνονται	Η Ελένη	καθηγήτρια	Ακρόπολη	

Υποκείμενο	Συνδετικό ρήμα	Κατηγορούμενο
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Ο Βασίλης	απογοήτευση	πρόεδρος	Η βίλα	ήταν
εκλέχθηκε	Το έργο	έχει καταντήσει	ερείπιο	

Υποκείμενο	Συνδετικό ρήμα	Κατηγορούμενο
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

6. Κάνω σύνταξη στις παρακάτω προτάσεις (Υ-Ρ-Α-Κ):

Τα καινούργια παπούτσια είναι καταπληκτικά.

Ποιος σου είπε τα νέα;

Θα φύγει το λεωφορείο.

Σήμερα έλυσες όλα τα προβλήματα σωστά.

Η γειτόνισσα φαίνεται θυμωμένη.

Η Καλλιόπη μάλωσε τον πολύχρωμο παπαγάλο.

Ο Τρύφωνας κάνει πολλά λάθη.

Ένα πιάτο με γλυκά έφεραν ο Μάριος και η Αλεξάνδρα.

Μου 'βγαλες το λάδι.

7. Αναγνωρίζω συντακτικά τις υπογραμμισμένες λέξεις:

- Η ζωγραφιά σου είναι υπέροχη!
- Το μεσημέρι έφαγα ψάρι, πατάτες, σαλάτα και ψωμί.
- Ο Χρήστος και η Αντιγόνη θα βρουν τη λύση του δύσκολου προβλήματος;
- Οι γείτονες θα έχουν βάψει το καινούργιο σπίτι τους μέχρι το τέλος του μήνα.

8. Στις παρακάτω προτάσεις εντοπίζω το Υποκείμενο, το Ρήμα και το Αντικείμενο ή το Κατηγορούμενο.

- Τα παιδιά φαίνονται ενθουσιασμένα με τα καινούργια τους πατίνια.
- Ο κήπος της γιαγιάς είναι υπέροχος, με πολύχρωμα φυτά.
- Ο μεγαλόσωμος σκύλος του απέναντι σπιτιού μοιάζει επικίνδυνος.
- Εγώ και ο Φίλιππος είμαστε φίλοι από το νηπιαγωγείο.
- Η Ιόλη βλέπει τη θάλασσα από το μπαλκόνι του σπιτιού της.
- Η θάλασσα είναι απέραντη και καταγάλανη.
- Η θεία μου διορίστηκε δασκάλα σε ένα δημοτικό σχολείο της Κρήτης.
- Η δασκάλα μας φοράει μεγάλα, μαύρα γυαλιά.
- Ο Γιώργος και ο Τάσος συνάντησαν τα ξαδέρφια τους χθες.
- Η Ελένη σπουδάζει γιατρός εδώ και τρία χρόνια.
- Η φωνή του αηδονιού ήταν εξαιρετική και μελωδική
- Ο Θοδωρής εκλέχθηκε πρόεδρος του τμήματος.

Είδη προτάσεων

A. Απλές προτάσεις

Απλή λέγεται η πρόταση που αποτελείται από τους κύριους όρους (υποκείμενο, ρήμα, αντικείμενο ή κατηγορούμενο). Έχει, δηλαδή, τις απαραίτητες πληροφορίες για να δηλωθεί ένα νόημα ή να μεταδοθεί ένα μήνυμα.

π.χ. Ο Αντώνης τρέχει. Υποκείμενο + Ρήμα

Ο Αντώνης έσβησε το φως. Υποκείμενο + Ρήμα + Αντικείμενο

Ο Αντώνης είναι ψηλός. Υποκείμενο + Συνδ. Ρήμα +
Κατηγορούμενο

B. Ελλειπτικές προτάσεις

Ελλειπτική λέγεται η πρόταση που κάποιος από τους κύριους όρους λείπει, γιατί εννοείται εύκολα. Στον προφορικό (καθημερινό) λόγο χρησιμοποιούμε κυρίως ελλειπτικές προτάσεις.

π.χ. -Τι κάνεις; Λείπει το υποκείμενο (εσύ).

-Είμαι καλά. Λείπει το υποκείμενο του ρήματος (εγώ).

ή

-Καλά. Λείπει και το υποκείμενο (εγώ) και το ρήμα (είμαι).

-Εσύ; Λείπει το ρήμα (τι κάνεις).

Γ. Σύνθετες προτάσεις

Σύνθετη λέγεται η πρόταση που περιλαμβάνει κάποιον όρο (υποκείμενο, αντικείμενο ή κατηγορούμενο) δύο ή περισσότερες φορές (εκτός από το ρήμα).

π.χ. Ο Αντώνης και ο Γιάννης τρέχουν.

2 Υποκείμενα + Ρήμα

Ο Γιάννης έφαγε ένα μήλο και μία μπανάνα.

Υποκείμενο + Ρήμα + 2 Αντικείμενα

Η Αγγελική είναι καλή και γλυκιά.

Υποκείμενο + Συνδ. Ρήμα + 2 Κατηγορούμενα

Ο Γιάννης και ο Αντώνης έφαγαν ένα μήλο και μία μπανάνα.

2 Υποκείμενα + Ρήμα + 2 Αντικείμενα

Η Αγγελική και η Μαίρη είναι καλές και γλυκιές.

2 Υποκείμενα + Συνδ. Ρήμα + 2 Κατηγορούμενα

Ασκήσεις

1. Στις παρακάτω προτάσεις βρες το Ρήμα, το Υποκείμενο, το Αντικείμενο ή το Κατηγορούμενο.

Ο μάστορας επισκευάζει αυτοκίνητα και μηχανές.

Το πλοίο κυβερνά ο καπετάνιος.

Η Μαίρη λύνει ασκήσεις, προβλήματα και σταυρόλεξα.

Η Ελένη και η Νεφέλη φαίνονται ώριμες.

Η φωνή του ήταν πολύ μελωδική.

Ο πρόεδρος της δημοκρατίας συνάντησε τον πρωθυπουργό.

Τραβήξτε όλοι μια γραμμή στο τετράδιό σας.

Όλες οι προσπάθειες είναι εξαιρετικές.

Η Ιωάννα φαίνεται έτοιμη για τις εξετάσεις της.

Η Γεωργία σπουδάζει δικηγόρος εδώ και τρία χρόνια

2. Γράψε δίπλα σε κάθε πρόταση **A** για τις απλές, **Σ** για τις σύνθετες και **E** για τις ελλειπτικές.

Ο Τάσος έχασε τα κλειδιά και το πορτοφόλι του.

Ώρα για παιχνίδι!

Όλη η παραλία και η θάλασσα μολύνθηκαν από τη διαρροή.

Όλοι φωνάζουν.

Καλό σαββατοκύριακο!

Πάρε εσύ το βιβλίο και το τετράδιο.

Σήμερα ο καιρός είναι πολύ καλός.

Ο Παναγιώτης είναι ζωηρός και ανήσυχος.

Ο χρόνος είναι χρήμα.

Πρόσεχε!

3. Βάλε στο κουτάκι Α (απλή πρόταση) και Σ (σύνθετη πρόταση)

- Η Ελλάδα είναι χώρα.
- Η Μαρία, ο Θανάσης και ο Σταύρος είναι συμμαθητές μου.
- Ο καιρός φαίνεται καλός.
- Αγόρασα φρούτα και λαχανικά.
- Φόρεσα τα ρούχα και τα παπούτσια μου.

4. Στο παρακάτω κείμενο αντίγραψε τις υπογραμμισμένες προτάσεις και κάνε τους συντακτική ανάλυση (Υ-Ρ-Α-Κ)

Μια παρέα παιδιών ζει σ' ένα νησί. Με αρχηγό τον Κωνσταντή
πάνε να μαζέψουν αχιμούς στην είσοδο μιας σπηλιάς. Στην αρχή διστάζουν
να μπούνε μέσα, γιατί το φως είναι λιγοστό και φοβούνται. Τελικά,
ξεπερνούν τους φόβους τους, προχωρούν μέσα και ανακαλύπτουν
έκπληκτοι ένα σπήλαιο με σταλακτίτες και έναν «κάτοικο» που τους
αιφνιδιάζει.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Ελληνο-Αμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

Νηπιαγωγείο • Δημοτικό • Γυμνάσιο • Λύκειο

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ • ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΨΥΧΙΚΟΥ • ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ Ι.Μ. ΚΑΡΡΑΣ

1925